

ROYAUME DE BELGIQUE

Agence Fédérale de Contrôle Nucléaire

Projet d'arrêté royal modifiant l'arrêté royal du 20 juillet 2001 portant règlement général de la protection de la population, des travailleurs et de l'environnement contre le danger des rayonnements ionisants en ce qui concerne le contrôle physique et relatif à Bel V.

Note explicative

1. Introduction

Le contrôle physique des établissements classés et des transporteurs, est toujours actuellement sous le régime réglementaire qui prévaut depuis 2001, établi dans le Règlement général de la protection de la population, des travailleurs et de l'environnement contre les dangers des rayonnements ionisants (arrêté royal du 20 juillet 2001, ci-après dénommé RGPRI). Depuis cette date liée à l'opérationnalisation de l'Agence, de nombreux événements, développements, leçons apprises du terrain ont mis en évidence le fait que ce régime de contrôle devait être revu en profondeur.

Il est actuellement opportun et nécessaire de clarifier le statut et responsabilités des "organismes agréés" et leur rôle dans le système de contrôle :

- Depuis 2008, il existe une situation 'de fait', dès lors que l'Agence a repris à son compte la surveillance du contrôle physique des établissements de classe I et IIA pour la confier ensuite à Bel V. Bel V est une fondation privée créée par acte notarié du 7 septembre 2007,

KONINKRIJK BELGIË

Federale Agentschap voor Nucleaire Controle

Ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 juli 2001 houdende algemeen reglement op de bescherming van de bevolking, van de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de ioniserende stralingen voor wat betreft de fysische controle en betreffende Bel V.

Verklarende nota

1. Inleiding

De fysische controle van de ingedeelde inrichtingen en de vervoerders valt op dit ogenblik nog steeds onder het reglementair stelsel dat sinds 2001 van kracht is en werd vastgelegd in het algemeen reglement op de bescherming van de bevolking, van de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de ioniserende stralingen (koninklijk besluit van 20 juli 2001, hierna ARBIS genoemd). Sinds deze datum, die verband houdt met de operationalisering van het Agentschap, bleek uit verschillende gebeurtenissen, ontwikkelingen, lessen geleerd op het terrein, dat dit controleregime grondig moest worden herzien.

Op dit moment wordt het opportuun en nodig geacht om het statuut en de verantwoordelijkheden van de "erkende instellingen" en hun rol in het controlesysteem te verduidelijken:

- Sinds 2008 bestond er een 'feitelijke' situatie, toen het Agentschap het toezicht op de fysische controle van de inrichtingen van klasse I en IIA heeft overgenomen om dit vervolgens toe te vertrouwen aan Bel V. Bel V is een stichting, opgericht bij notariële akte van 7 september 2007,

publié dans les annexes du Moniteur belge du 9 octobre 2007, et à laquelle l'Agence fait appel pour l'exercice de certaines missions, conformément à l'article 28 de la loi du 15 avril 1994.

- En ce qui concerne les organismes agréés, ceux-ci ont actuellement deux fonctions distinctes (prestations de contrôle physique pour les exploitants et surveillance de ceux-ci), impliquant le fait que la séparation contrôleur-contrôlé n'est pas claire. La mission de revue des pairs (dénommée IRRS) organisée par l'Agence Internationale de l'Energie Atomique (AIEA) en Belgique fin 2013 a mis en évidence qu'il était nécessaire de définir clairement le contour du régulateur et de donner un statut clair et non ambigu aux "organismes agréés" (recommandation n° 5). Les organismes agréés seront désormais du côté exploitants et agissent sous la responsabilité et pour le compte de ceux-ci. Ils n'effectuent plus de missions en délégation de l'autorité publique.
- L'IRRS a également mis en évidence qu'il était nécessaire que le cadre légal n'autorise plus l'Agence à effectuer du contrôle physique chez les exploitants (recommandation n° 5)
- Finalement, le régime d'agrément des organismes de contrôle physique doit être revu en vue de l'ouverture au marché privé, avec des conditions et critères clairs.

Enfin, l'expérience accumulée depuis 2001 par l'Agence permet de proposer un concept de contrôle qui renforce la sûreté et la radioprotection sur le terrain :

- Chaque exploitant doit établir un service de contrôle physique interne et doter ce service des moyens nécessaires pour assurer efficacement les missions en radioprotection et en sûreté nucléaire qui lui sont confiées. Le bon fonctionnement de ce service

gepubliceerd in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad van 9 oktober 2007, en waarop het Agentschap een beroep doet voor de uitoefening van bepaalde opdrachten, overeenkomstig artikel 28 van de wet van 15 april 1994.

- Voor wat de erkende instellingen betreft, hebben deze op dit ogenblik twee verschillende functies (taken van fysieke controle voor de exploitanten en het toezicht hierop), wat inhoudt dat de scheiding controleur-gecontroleerde niet duidelijk is. Uit de peer review-missie (IRRS genaamd), die in België eind 2013 door de Internationale Organisatie voor Atoomenergie (IAEA) georganiseerd werd, is de noodzaak gebleken om duidelijk de contouren van de regelgever te definiëren en om een duidelijk en ondubbelzinnig statuut aan de "erkende instellingen" (aanbeveling nr. 5) toe te kennen. De erkende instellingen zullen voortaan aan de kant van de exploitanten staan en handelen onder hun verantwoordelijkheid en voor hun rekening. Ze zullen geen opdrachten meer uitvoeren die hen door de overheid gedelegeerd werden.
- Uit de IRRS bleek tevens dat het nodig was dat het wettelijk kader het Agentschap niet langer mocht toestaan om de fysieke controle bij de exploitanten uit te voeren (aanbeveling nr. 5).
- Tot slot moet het erkenningsstelsel voor de instellingen voor fysieke controle worden herzien in het licht van de openstelling van de private markt, met duidelijke voorwaarden en criteria.

Ten slotte laat de door het Agentschap sinds 2001 opgedane ervaring toe om een controleconcept voor te stellen waardoor de veiligheid en de stralingsbescherming op het terrein worden versterkt:

- Elke exploitant moet een interne dienst voor fysieke controle oprichten en deze dienst uitrusten met de nodige middelen om de opdrachten qua stralingsbescherming en nucleaire veiligheid die toegewezen worden aan deze dienst, doeltreffend te kunnen

est de la seule responsabilité de l'exploitant.

- Le chef du service de contrôle physique fait toujours partie du personnel de l'exploitant, indépendamment qu'il soit un expert qualifié en contrôle physique ou non. Cette disposition renforce la responsabilité de l'exploitant.
- L'arrêté intègre les nouvelles exigences de la directive 2013/59/Euratom (« Basic Safety Standards – BSS ») relatives aux concepts de « personne chargée de la radioprotection (RPO) » et d'« expert en radioprotection (RPE) » dans la réglementation belge, avec les exigences de formation associées.

De plus, pour les activités de transport de marchandises dangereuses de la classe 7, les tâches et missions du contrôle physique par rapport à celles du conseiller à la sécurité classe 7 sont clarifiées.

2. Contenu de l'arrêté

Définitions

Plusieurs nouvelles définitions sont introduites :

- Bel V, faisant référence à la filiale créée par l'AFCN en septembre 2007, et à laquelle l'agence a confié des missions de contrôle, en application de l'article 14ter de la loi du 4 avril 1994 (modifiée par la loi du 7 mai 2017).
- La notion de « Réglementation en matière de rayonnements ionisants » est destinée à remplacer la référence « au présent règlement » du RGPRI antérieur, ceci étant motivé par le fait que d'une part, certains chapitres du Règlement général ont été extraits pour en faire des règlements séparés et que de nouveaux arrêtés autonomes viendront ou sont venus compléter le Règlement général, et dont le Service de Contrôle Physique est également en charge de l'organisation et de la surveillance des mesures nécessaires pour en assurer

l'exploitant. De goede werking van deze dienst ligt volledig onder de verantwoordelijkheid van de exploitant

- Het hoofd van de dienst voor fysieke controle maakt steeds deel uit van het personeel van de exploitant; ongeacht of hij al dan niet een deskundige bevoegd in de fysieke controle is. Deze bepaling versterkt de verantwoordelijkheid van de exploitant.
- In het besluit worden de nieuwe vereisten van de richtlijn 2013/59/Euratom (« Basic Safety Standards – BSS ») met betrekking tot de concepten « Functionaris voor Stralingsbescherming (RPO) » en « stralingsbeschermingsdeskundige (RPE) » in de Belgische regelgeving geïntegreerd, met de eraan verbonden opleidingseisen.

Daarenboven, voor de activiteiten met betrekking tot het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7, worden de taken en missies van de fysieke controle ten aanzien van deze van de veiligheidsadviseur klasse 7 verduidelijkt.

2. Inhoud van het besluit

Definities

Er werden verschillende nieuwe definities opgenomen:

- Bel V, verwijzend naar het in september 2007 door het Agentschap opgerichte filiaal waaraan het Agentschap de controletaken in toepassing van artikel 14ter van de wet van 4 april 1994 (gewijzigd door de wet van 7 mei 2017) heeft toevertrouwd.
- Het begrip "reglementering inzake ioniserende straling" is bedoeld ter vervanging van de verwijzing "naar het huidige reglement" van het voormalig ARBIS, en dit gemotiveerd door het feit dat er, enerzijds, bepaalde hoofdstukken uit het Algemeen reglement werden gehaald om er afzonderlijke reglementen van te maken en, anderzijds, dat er andere besluiten ter aanvulling van het ARBIS werden, of zullen worden genomen en waarbij de dienst voor fysieke controle

l'observation des dispositions. La «Réglementation en matière de rayonnements ionisants » comprend par exemple l'arrêté du 30 novembre 2011 portant prescriptions de sûreté des installations nucléaires.

- l' « agent de radioprotection » intègre le concept de la « personne chargée de la radioprotection (RPO)» de la Directive 2013/59/Euratom. Il n'a pas été choisi de reprendre littéralement l'expression de la Directive pour cause de terme inapproprié pour la situation belge dans la version néerlandaise de cette directive.

eveneens belast is met de organisatie van en het toezicht op de nodige maatregelen om te waarborgen dat de bepalingen ervan worden nageleefd. De "regelgeving inzake ioniserende straling" omvat bijvoorbeeld het besluit van 30 november 2011 houdende veiligheidsvoorschriften voor kerninstallaties.

- De "Agent voor de stralingsbescherming" stemt overeen met de "functionaris voor stralingsbescherming (RPO)" van richtlijn 2013/59/Euratom. Er werd gekozen om deze term van de richtlijn niet letterlijk over te nemen omdat deze in de Nederlandstalige versie van deze richtlijn niet gepast leek.

Autorisation des installations et activités

Un des objectifs premiers de la réforme réglementaire est de responsabiliser davantage l'exploitant ou le chef d'entreprise quant au contrôle physique dans ses installations ou des activités de transport, et de positionner clairement les organismes agréés comme prestataires de services pour le compte de ces mêmes exploitants ou organisations impliquées dans le transport de marchandises dangereuses de la classe 7, et non plus comme organismes effectuant des contrôles réglementaires en délégation de l'autorité publique (l'Agence).

Il appartiendra à l'exploitant ou au chef d'entreprise de choisir – et de proposer – l'organisation de son contrôle physique (par exemple : l'organisation fonctionnelle du service de contrôle physique et sa position dans l'organisation, le nombre de personnes employées à des tâches de radioprotection, leur assignation dans les différents services/installations, leur formation en radioprotection, les tâches/vérifications particulières, la présence d'un expert agréé en contrôle physique interne ou la désignation d'un organisme agréé, etc ...). Le choix d'avoir ou non un expert agréé en contrôle physique parmi les membres de son personnel sera laissé à la discrétion (sauf pour les établissements de classe I) de l'exploitant ou du chef d'entreprise,

Vergunning van installaties en activiteiten

Een van belangrijkste doelstellingen van de reglementaire hervorming is het meer responsabiliseren van de exploitant of het ondernemingshoofd voor wat betreft de fysieke controle in zijn installaties of bij de vervoersactiviteiten en het duidelijk positioneren van de erkende instellingen voor fysieke controle als dienstverleners voor rekening en onder verantwoordelijkheid van deze zelfde exploitanten of organisaties, en niet langer als instellingen die reglementaire controles uitvoeren door delegatie vanwege de overheid (Agentschap).

Het is de exploitant of het ondernemingshoofd die moet bepalen hoe hij zijn fysieke controle wil organiseren (bijvoorbeeld: de functionele organisatie van de dienst voor fysieke controle en de positie ervan binnen de organisatie, het aantal personen aangeworven voor stralingsbeschermingstaken, hun aanstelling binnen de verschillende diensten/installaties, hun opleiding in de stralingsbescherming, de bijzondere taken/verificaties, de aanwezigheid van een interne deskundige erkend in de fysieke controle, of de aanwijzing van een erkende instelling, enz.). De keuze of er al dan niet een erkend deskundige erkend in de fysieke controle tot zijn eigen personeel behoort, zal aan de exploitant of het ondernemingshoofd worden overgelaten (behalve voor de inrichtingen van

de même que l'organisme agréé auquel appartiendra cet expert.

Afin de garantir la qualité des demandes d'autorisation, il est demandé que les demandes d'autorisation soient (préalablement) examinées et approuvées par un expert agréé en contrôle physique, membre du personnel de (du futur) exploitant ou, à l'exception des demandes relatives à un établissement de classe I, d'un organisme agréé, si (le futur) l'exploitant n'a pas d'expert agréé à son service.

Dans le cadre d'une approche graduée et dans un but de simplification administrative, pour les établissements de Classe II et III, il est désormais demandé à l'exploitant d'indiquer la date prévue de mise en service des nouvelles installations dans le dossier de demande d'autorisation, à la place de devoir la communiquer par lettre recommandée à l'Agence un mois avant celle-ci, comme prescrit par le Règlement général de 2001.

Continuité du classement pendant le déclassement (RGPRI - art. 3)

Afin de lever une ambiguïté qui subsistait, la première phrase de l'article 3.1 spécifie explicitement que le classement d'un établissement, demeure pendant le déclassement (au sens de sa définition propre de celui-ci dans le RGPRI). Le maintien de la classe initiale est un incitatif pour l'exploitant à ne pas différer inutilement le démantèlement et/ou l'assainissement de ses installations.

Etablissements de classe IIA

Une sous-classe de la classe II est introduite, par l'ajout d'un article 3.3 au RGPRI Cet article définit les établissements de classe II « A », c'est-à-dire ceux présentant un risque radiologique élevé parmi les établissements de la classe II. La définition d'une telle sous-classe est basée sur le retour d'expérience direct de l'accident radiologique qui s'est produit à Sterigenics à Fleurus en 2006.

klasse I), net als de erkende instelling waartoe deze deskundige zal behoren.

Om de kwaliteit van de vergunningsaanvragen te waarborgen, wordt er gevraagd om de vergunningsaanvragen (op voorhand) te laten onderzoeken en goedkeuren door een deskundige erkend in de fysische controle, personeelslid van de (toekomstige) exploitant of, uitgezonderd voor aanvragen met betrekking tot een inrichting van klasse I, door een erkende instelling indien de (toekomstige) exploitant geen erkend deskundige in dienst heeft.

In het kader van een trapsgewijze aanpak en met het oog op administratieve vereenvoudiging, wordt er voor de inrichtingen van klasse II en III voortaan aan de exploitant gevraagd om de voorziene datum voor de inbedrijfstelling van de nieuwe installaties in het aanvraagdossier voor de vergunning te vermelden, in plaats van deze een maand op voorhand per aangetekend schrijven aan het Agentschap mee te delen, zoals bepaald door het Algemeen Reglement van 2001.

Continuïteit van de indeling tijdens de buitenbedrijfstelling (ARBIS – art 3)

Om een ambiguïteit uit de wereld te helpen, specificeert de eerste zin van artikel 3.1 expliciet dat de klasse waarin een inrichting wordt ingedeeld, ook tijdens de buitenbedrijfstelling (in de zin van de definitie hiervan in het ARBIS) behouden blijft. Het behoud van de initiële klasse is bedoeld als aansporing voor de exploitant om de ontmanteling en/of sanering van zijn installaties niet onnodig uit te stellen.

Inrichtingen van klasse IIA

Er wordt een subklasse van klasse II geïntroduceerd door de toevoeging van een artikel 3.3 aan het ARBIS. Dit artikel definieert de inrichtingen van klasse II "A", dit wil zeggen die inrichtingen van klasse II die een verhoogd radiologisch risico vertonen. De definiëring van een dergelijke subklasse is gebaseerd op de directe ervaringsfeedback van het radiologisch ongeval dat zich bij Sterigenics te Fleurus, in 2006,

Les établissements de la classe IIA font partie intégrante de la classe II, et donc, sauf spécification contraire explicite, les dispositions réglementaires applicables à la classe II sont également applicables à la classe IIA.

Cette catégorie comprend notamment les accélérateurs de particules, les générateurs de rayons X d'énergie supérieure à 1MeV et les sources de très haute activité (> 100 TBq) utilisés pour des applications industrielles. Cependant, ces paramètres à eux seuls ne sont pas suffisants pour donner une image du risque réel présenté par l'accélérateur ou le générateur, qui est fonction de nombreux autres facteurs tels que blindages, type de particules accélérées, faisceaux secondaires, ... L'Agence prévoit que, par décision motivée publiée au moniteur belge, elle puisse écarter de la catégorie « IIA » certains types d'installations qui présentent un risque peu élevé et ceci sur base d'une analyse de risque.

Bien que ces établissements conservent le régime d'autorisation de la classe II (avec toutefois une présentation sous forme de rapport de sûreté des documents d'autorisation), ceux-ci feront l'objet d'un régime de contrôle et surveillance renforcé. Les fréquences de visites des installations par un expert agréé seront plus élevées. Certaines décisions du service de contrôle physique devront être explicitement approuvées par l'Agence (qui peut déléguer cette tâche à Bel V en application de l'article 38 du RGPRI modifié).

Mise en exploitation des installations nouvellement autorisées (y compris dans le cadre de modifications importantes)

Le processus de réception des installations de classe I reste pratiquement inchangé. Dans le cas des nouvelles installations autorisées de classe IIA, il y aura un processus formel de confirmation de l'autorisation, similaire à celui qui est prévu pour les établissements de classe I (RGPRI - art 6.9) : en préalable à la mise en service des installations, un arrêté de l'AFCN confirmera

heeft voorgedaan.

De inrichtingen van klasse IIA maken integraal deel uit van klasse II en dus zijn de reglementaire bepalingen die van toepassing zijn op klasse II tevens van toepassing op klasse IIA, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald.

Deze categorie omvat met name de deeltjesversnellers, de X-stralengeneratoren met energie van meer dan 1 MeV en de bijzonder hoogactieve bronnen (> 100 TBq) die worden gebruikt voor industriële toepassingen. Op zich zijn deze technische parameters echter niet voldoende om een beeld te geven van het reële risico dat wordt veroorzaakt door de versneller of generator; dit is eveneens afhankelijk van vele andere factoren, zoals bv. de afscherming, het soort van versnelde deeltjes, de secundaire bundels,... . Het Agentschap voorziet dat het via een besluit, bekendgemaakt in het Belgisch staatsblad bepaalde types van installaties met een weinig verhoogd risico uit de categorie "IIA" kan halen en dit op basis van een risicoanalyse.

Hoewel deze inrichtingen het vergunningsstelsel van klasse II behouden (zij het dan voorgesteld in de vorm van een veiligheidsverslag van de vergunningsdocumenten), maken ze het voorwerp uit van een versterkt controle- en toezichtstelsel. Het bezoek aan de installaties door een deskundige erkend in de fysische controle zal frequenter gebeuren. Bepaalde beslissingen van de dienst voor fysische controle zullen expliciet door het Agentschap (dat - overeenkomstig artikel 38 van het gewijzigde ARBIS - deze taak aan Bel V kan delegeren) moeten worden goedgekeurd.

Inbedrijfstelling van de nieuw vergunde installaties (inclusief in het kader van belangrijke wijzigingen)

Het proces voor de oplevering van de installaties van klasse I blijft praktisch ongewijzigd. In het geval van de nieuwe vergunde installaties van klasse IIA, is er een formeel proces voor de bevestiging van de vergunning, vergelijkbaar met dat wat voorzien is voor de inrichtingen van klasse I (ARBIS art. 6.9): voorafgaand aan de inbedrijfstelling van de installaties, dient de oprichtings- en exploitatievergunning te worden

l'autorisation de création et d'exploitation, sur base d'une inspection de l'AFCN et de l'évaluation de sûreté réalisée par l'Agence (qui peut déléguer cette tâche à Bel V en application de l'article 38) de la réception de l'installation effectuée par le service de contrôle physique de l'exploitant.

Suivant l'approche graduée, pour les installations de classe II autres que IIA, et de classe III, nouvellement autorisées, il est proposé de garder le système suivant l'article 15 actuel du RGPRI : la réception s'effectue par un expert agréé en contrôle physique. Un document établi par le service de contrôle physique attestant que l'expert a effectué une réception entièrement favorable des installations nouvellement autorisées sera envoyé à l'Agence avant la mise en exploitation des installations.

Finalement, pour des modifications qui impactent peu ou pas le risque mais qui requièrent une réécriture formelle de l'autorisation, (RGPRI - article 12) l'Agence peut déroger à certaines exigences formelles des articles 15 et 15/1.

Le contrôle physique (art. 23 du RGPRI)

a) Etablissement des services de contrôle physique

Tout exploitant d'un établissement classé, à l'exception de ceux de la classe IV, ou chef d'une entreprise liée au transport de marchandises dangereuses de la classe 7, est tenu d'organiser un service de contrôle physique.

Suivant les dispositions de la Directive 2013/59/EURATOM relative aux normes sanitaires de base, le service de contrôle physique (et en particulier son chef) est toujours interne à l'organisation de l'exploitant, bien qu'il puisse faire appel à des experts externes pour la réalisation de certaines missions. La place dans l'organisation de ce service de contrôle physique relève du choix de l'exploitant ou du chef d'entreprise. Par exemple, au sein d'un établissement classé, il

bevestigd door een besluit van het FANC op basis van een inspectie door het FANC en van de veiligheidsevaluatie door het Agentschap (dat deze taak - overeenkomstig artikel 38 - aan Bel V kan delegeren) van de oplevering van de installatie door de dienst voor fysieke controle van de exploitant.

Volgens de trapsgewijze aanpak, wordt er voor de nieuwe vergunde installaties van klasse II die niet tot IIA behoren en deze van klasse III, voorgesteld om het systeem krachtens het huidige artikel 15 van het ARBIS te behouden: de oplevering gebeurt door een erkend deskundige in de fysieke controle. Een document, opgesteld door de dienst voor fysieke controle, waarin wordt bevestigd dat de deskundige een volledig gunstige oplevering heeft uitgevoerd van de nieuw vergunde installaties wordt aan het Agentschap vóór de inbedrijfstelling van de installaties overgemaakt.

Ten slotte kan het Agentschap voor wijzigingen die weinig of geen impact hebben op het risico, maar waarvoor een formele herformulering van de vergunning nodig is, (ARBIS – artikel 12) van bepaalde formele vereisten van de artikels 15 en 15/1 afwijken.

De fysieke controle (art. 23 van het ARBIS)

a) Oprichting van de diensten voor fysieke controle

Elke exploitant van een ingedeelde inrichting, uitgezonderd inrichtingen van klasse IV, of elk hoofd van een onderneming die betrokken is bij het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7, dient een dienst voor fysieke controle te organiseren.

Overeenkomstig Richtlijn 2013/59/EURATOM betreffende de basisgezondheidsnormen maakt de dienst voor fysieke controle (en met name het hoofd ervan) altijd deel uit van de organisatie van de exploitant, ook al kan deze dienst een beroep doen op externe deskundigen om bepaalde opdrachten uit te voeren. De keuze van de plaats van deze dienst voor fysieke controle binnen de organisatie wordt aan de exploitant, of het ondernemingshoofd overgelaten. Binnen een ingedeelde inrichting kan deze bijvoorbeeld deel

peut faire partie du département « sécurité, santé et environnement » ou dans une entreprise liée au transport de marchandises dangereuses de la classe 7 du département « matières dangereuses ».

Dans le but de favoriser l'intégration du risque radiologique dans le système de gestion des risques classiques, le risque radiologique ne doit pas être géré séparément des autres risques, mais doit être considéré dans le système dynamique de gestion des risques que doit mettre en place l'exploitant ou le chef d'entreprise en vertu de la loi sur le bien-être au travail et de ses arrêtés d'exécution.

Toutefois, dans le secteur du transport, certaines organisations ou entreprises ne sont pas de droit belge et/ou ne sont pas soumises à la Loi sur le bien-être au travail et à ses arrêtés d'exécution. Pour celles-ci, le risque radiologique doit être considéré dans le système de gestion que doit mettre en place le chef d'entreprise conformément aux dispositions des conventions et règlements internationaux en vigueur qui règlent le transport des marchandises dangereuses.

D'autre part, certaines missions en contrôle physique sont réalisées en concertation avec le médecin du travail, le radiophysicien, le conseiller en prévention, et/ou le conseiller sécurité classe 7 (transports).

Il est en particulier à noter que les « approbations » à délivrer par le service de contrôle physique, l'expert agréé ou le régulateur, sont des approbations *préalables* à la mise en œuvre/exécution/service de l'activité/opération/modification qui doit faire l'objet de l'approbation.

L'article 23.1.1 autorise les services communs de contrôle physique à un ou plusieurs établissements d'exploitants différents. De tels services existent déjà, organisés par exemple par les grandes universités. Ces services communs de contrôle physique sont établis dans le même esprit que les services internes communs pour la prévention et la protection au travail (arrêté royal du 27 octobre 2009). Dans

l'absence de dispositions spécifiques, les services communs de contrôle physique peuvent être fournis par le département « sécurité, santé et environnement », ou par une entreprise liée au transport de marchandises dangereuses de la classe 7 du département « matières dangereuses ».

Om de integratie van het radiologisch risico in het beheersysteem voor klassieke risico's te bevorderen, moet het radiologisch risico niet los van de andere risico's worden beheerd, maar veeleer worden beschouwd binnen het dynamisch risicobeheersysteem dat de exploitant of het ondernemingshoofd moet organiseren krachtens de wet betreffende het welzijn op het werk en haar uitvoeringsbesluiten.

In de vervoersector vallen bepaalde organisaties of ondernemingen evenwel niet onder Belgisch recht en/of zijn ze niet onderworpen aan de wet betreffende het welzijn op het werk en haar uitvoeringsbesluiten. Voor deze instanties moet het radiologisch risico worden beschouwd binnen het beheersysteem dat het ondernemingshoofd, overeenkomstig de bepalingen van de geldende internationale verdragen en reglementen die het vervoer van gevaarlijke goederen regelen, moet organiseren.

Anderzijds worden bepaalde opdrachten voor fysische controle uitgevoerd in overleg met de arbeidsgeneesheer, stralingsfysicus, preventieadviseur en/of veiligheidsadviseur klasse 7 (vervoer).

In het bijzonder moet erop gewezen worden dat de af te leveren 'goedkeuringen' door de dienst voor fysische controle, de erkend deskundige of de regelgever, goedkeuringen zijn *voorafgaan* aan de implementatie/uitvoering/indienststelling van de activiteit/manipulatie/wijziging die deel moet uitmaken van de goedkeuring.

Artikel 23.1.1 staat toe dat er diensten voor fysische controle zijn die gemeenschappelijk zijn voor één of meer inrichtingen van verschillende exploitanten. Dergelijke diensten bestaan reeds en worden bijvoorbeeld door grote universiteiten georganiseerd. Deze gemeenschappelijke diensten voor fysische controle worden in dezelfde geest opgericht als de gemeenschappelijke interne diensten voor preventie en bescherming op het

certains cas, en effet, un service commun est plus efficient que deux (ou plusieurs) services individuels ou qu'un organisme externe, du fait notamment de la proximité géographique (par exemple dans le cas de deux établissements classés présents sur un même site), de la mise en commun d'experts ayant une formation très spécialisée pour un appareillage ou dans un domaine particulier, ou de la mise en commun de ressources matérielles (codes de calculs, appareils de mesure) très coûteuses et/ou très spécifiques. L'existence et le fonctionnement du service commun seront formalisés par un contrat écrit entre les exploitants qui sont parties prenantes du service commun.

L'objectif n'est donc pas de promouvoir ou de généraliser des groupements d'experts qui risqueraient de concurrencer les organismes agréés sans devoir être soumis aux mêmes contraintes que ceux-ci, mais de permettre, dans certaines situations particulières, d'apporter une plus-value à la radioprotection. Ces services communs devront employer un(des) expert(s) agréé(s) en contrôle physique faisant partie du personnel d'une des entreprises ou organisations concernées et seront soumis à l'approbation de l'Agence qui examinera les différentes situations au cas par cas.

Dans le secteur du transport, et particulièrement dans les ports, les travailleurs (dockers) ont un statut particulier qui a pour conséquence qu'un service commun interne de prévention et protection au travail a été créé dans chaque port. Dans ce cas, l'agrément du service commun de contrôle physique pourra être délivré même s'il est fait appel à un expert agréé en contrôle physique externe d'un organisme agréé pour autant que :

- le service commun de contrôle physique fasse partie d'un service interne commun pour la prévention et la protection au travail ;

werk (het koninklijk besluit van 27 oktober 2009). In bepaalde gevallen is een gemeenschappelijke dienst immers doeltreffender dan twee (of meer) individuele diensten of een externe instelling, met name door het feit van de geografische nabijheid (bijvoorbeeld in het geval van twee ingedeelde inrichtingen op één en dezelfde site), de pooling van deskundigen met een zeer gespecialiseerde opleiding voor bepaalde apparatuur of in een bepaald domein of de bundeling van zeer dure en/of zeer specifieke materiële bronnen (rekencodes, meetapparatuur). Het bestaan en de werking van de gemeenschappelijke dienst zullen worden geformaliseerd via een schriftelijk contract tussen de exploitanten die betrokken zijn bij de gemeenschappelijke dienst.

Het doel is dus niet om groeperingen van deskundigen te promoten of te generaliseren, waardoor het gevaar zou kunnen ontstaan dat ze met de erkende instellingen concurreren zonder dat ze aan dezelfde verplichtingen als deze instellingen moeten worden onderworpen, maar wel om in bepaalde bijzondere omstandigheden toe te laten dat er een netto meerwaarde voor de stralingsbescherming wordt gecreëerd. Deze gemeenschappelijke diensten zullen een of meerdere deskundigen erkend in de fysische controle die tot het personeel van één van de betrokken ondernemingen, of organisaties behoren, in dienst moeten nemen en ze zijn onderworpen aan het akkoord van het Agentschap, dat de verschillende situaties geval per geval zal onderzoeken.

In de vervoersector en in het bijzonder in de havens, hebben de werknemers (dockers) een bijzonder statuut, wat tot gevolg heeft dat er een gemeenschappelijke interne dienst voor preventie en bescherming op het werk werd opgericht in elke haven. In dat geval kan de erkenning van de gemeenschappelijke dienst voor fysische controle worden verstrekt, zelfs wanneer er een beroep wordt gedaan op een externe deskundige erkend in de fysische controle van een erkende instelling, voor zover:

- de gemeenschappelijke dienst voor fysische controle deel uitmaakt van een gemeenschappelijke interne dienst voor preventie en bescherming op het werk;

- la direction du service de contrôle physique soit assurée par le chef du service interne commun pour la prévention et la protection au travail ou à une personne placée directement sous l'autorité de celui-ci.

b) **Organisation des services de contrôle physique**

En ce qui concerne l'organisation et la surveillance des services de contrôle physique **des établissements de classe I** (article 23.1.2) la situation sera peu changée par rapport à la situation actuelle. L'exploitant devra avoir à son service un expert agréé qui sera le chef du service de contrôle physique et également le chef du service interne de prévention et de protection au travail (SIPPT).

Cet expert agréé organise et supervise la réalisation des tâches reprises à l'article 23.1.5 b) et 23.1.5 c). Il en est responsable de leur bonne exécution.

Il est aussi explicitement demandé que la fonction d'expert agréé soit pourvue en permanence au sein du service de contrôle physique, ce qui implique qu'un ou plusieurs expert(s) agréé(s) back-up, en cas d'absence de l'expert principal (congrés, absences, maladies, ...) devra(ont) toujours être disponible(s).

Comme l'organisation du contrôle physique dans les établissements de classe I est complexe et fait intervenir de multiples structures organisationnelles, notamment au vu des exigences de l'arrêté royal du 30 novembre 2011 *portant prescriptions de sûreté des installations nucléaires*, il est demandé à l'exploitant qu'il documente cette organisation dans son rapport de sûreté. L'exploitant assignera également les agents/services chargés de la radioprotection dans les installations (tâches de l'article 23.1.5 a).

L'Agence, est chargée du contrôle du bon fonctionnement du service de contrôle physique. L'Agence (qui peut déléguer cette tâche à Bel V en application de l'article 38), approuvera certaines décisions, (similaires à celle définies dans le Règlement général de

-de leiding van de dienst voor fysieke controle wordt waargenomen door het hoofd van de gemeenschappelijke interne dienst voor preventie en bescherming op het werk of een persoon die rechtstreeks onder diens gezag staat.

b) **Organisatie van de diensten voor fysieke controle**

Wat de organisatie van en het toezicht op de diensten voor fysieke controle van de **inrichtingen van klasse I** (artikel 23.1.2) betreft, zal de situatie weinig verschillen van de huidige situatie. De exploitant zal in zijn dienst op zijn minst over een erkend deskundige moeten beschikken die het diensthoofd voor fysieke controle zal zijn en tevens het hoofd van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk (IDPBW).

Deze erkende deskundige organiseert en overziet de uitvoering van de taken opgenomen in artikel 23.1.5 b) en 23.1.5 c). Hij is er verantwoordelijk voor hun goede uitvoering.

Er wordt ook expliciet gevraagd in de dienst voor fysieke controle permanent te zorgen voor de functie van erkend deskundige, wat betekent dat er steeds één of meer erkende back-updeskundigen beschikbaar moeten zijn wanneer de hoofddeskundige afwezig is (wegens verlof, afwezigheid, ziekte enz.).

De organisatie van de fysieke controle in de inrichtingen van klasse I is een complexe aangelegenheid waarbij meerdere organisatiestructuren betrokken zijn, met name gezien de vereisten in het koninklijk besluit van 30 november 2011 *houdende veiligheidsvoorschriften voor kerninstallaties*. Bijgevolg wordt de exploitant gevraagd deze organisatie te documenteren in zijn veiligheidsrapport. De exploitant wijst ook de agenten/diensten aan die belast zijn met de stralingsbescherming in de installaties (taken van artikel 23.1.5 a).

Het Agentschap is belast met de controle op de goede werking van de dienst voor fysieke controle. Na een veiligheidsevaluatie zal het Agentschap (dat - overeenkomstig artikel 38 - deze taak aan Bel V kan delegeren), bepaalde beslissingen (gelijkaardig aan die welke zijn vastgelegd in het Algemeen reglement van 2001) van de dienst voor fysieke controle goedkeuren,

2001) après évaluation de sûreté, du service de contrôle physique, en particulier celles liées à des modifications non importantes.

Dans les établissements des classes II et III (article 23.1.3), y compris de la classe IIA, l'exploitant a le choix pour l'organisation de son service de contrôle physique (SCP):

1. Si un expert est disponible parmi le personnel de l'exploitant, il prendra la direction du service de contrôle physique. Le service de contrôle physique peut faire partie ou être associé ou non au service interne de prévention et de protection au travail (SIPPT). Ce choix est laissé à l'exploitant. L'organisation doit cependant être telle que le SCP et le SIPPT collaborent quand cela est nécessaire. De plus, le chef du service de contrôle physique a un accès direct à la personne chargée de la gestion journalière de l'établissement ou entreprise. Ceci est une analogie avec la réglementation en matière de bien-être au travail. Le chef du SCP reçoit un statut protégé, également par analogie avec la réglementation en matière de bien-être au travail.
2. Si l'exploitant n'a pas d'expert agréé à son service pour assurer les tâches de contrôle physique énumérées à l'article 23.1.5 b), il pourra faire appel, à ses frais, à un organisme agréé de contrôle physique qui mettra un tel expert à sa disposition. Dans ce cas, l'exploitant confie la direction du service de contrôle physique au chef du service interne de prévention et de protection au travail (SIPPT) ou à une personne placée directement sous l'autorité de celui-ci. Le chef du service de contrôle physique devra cependant posséder une formation équivalente à celle d'un agent de radioprotection (article 30.4), couvrant l'ensemble des risques radiologiques présents dans l'établissement. Le chef du service de contrôle physique a un statut protégé ainsi que l'accès direct à la personne chargée de la gestion journalière de l'établissement ou entreprise. Dans les cas prévus par la loi sur le bien-être au

met name die welke verband houden met onbelangrijke wijzigingen.

In de inrichtingen van klassen II en III (artikel 23.1.3), inclusief klasse IIA, kan de exploitant zijn dienst voor fysieke controle (DFC) naar eigen keuze organiseren:

1. Indien er een deskundige deel uitmaakt van het personeel van de exploitant, zal deze de leiding van de dienst voor fysieke controle op zich nemen. De dienst voor fysieke controle kan al dan niet deel uitmaken van of samengevoegd worden met de IDPBW. Deze keuze wordt ook overgelaten aan de exploitant. De organisatie moet echter zo zijn dat de DFC en IDPBW samenwerken waar nodig is. Bovendien moet het hoofd van de dienst voor fysieke controle rechtstreeks afhangen van en rechtstreekse toegang hebben tot de persoon belast met het dagelijks beheer van de inrichting of onderneming. Dit naar analogie met de regelgeving welzijn op het werk. Het hoofd DFC krijgt eveneens een beschermd statuut, ook analoog met de regelgeving welzijn op het werk.
2. Indien de exploitant geen erkend deskundige in dienst heeft om de in artikel 23.1.5 b) vermelde fysieke controletaken uit te voeren, kan hij op eigen kosten een beroep doen op een erkende instelling voor fysieke controle die een dergelijke deskundige tot zijn beschikking zal stellen. In dit geval vertrouwt de exploitant de leiding van de dienst voor fysieke controle toe aan het hoofd van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk (IDPBW), of aan een persoon die rechtstreeks onder diens gezag staat. Het hoofd van de dienst voor fysieke controle dient evenwel een equivalente opleiding te hebben genoten als een agent voor de stralingsbescherming (artikel 30.4), waarbij alle in de inrichting aanwezige radiologische risico's worden gedekt. Het hoofd van de dienst voor fysieke controle heeft een beschermd statuut en de rechtstreekse toegang tot de persoon belast met het dagelijks beheer van de inrichting of de

travail et ses arrêtés d'exécution, en l'absence de chef de service interne de prévention et de protection au travail, l'exploitant pourra faire lui-même fonction de chef du service de contrôle physique.

Dans les **établissements mixtes** possédant des installations relevant de classes différentes, l'exploitant qui ne dispose pas d'expert agréé parmi les membres de son personnel pourra éventuellement faire appel à des experts agréés appartenant à des organismes agréés de contrôle physique différents par classe d'installation pour assurer les tâches de contrôle physique reprises à l'article 23.1.5 b) et ceci pour autant que ces installations des différentes classes soient fonctionnellement indépendantes.

Dans les établissements mixtes possédant des installations relevant de classes différentes, où l'exploitant emploie un propre expert agréé, chef du service de contrôle physique, l'exécution des tâches de contrôle physique reprises à l'article 23.1.5 b) dans les différentes installations restera de la responsabilité ultime du chef du service de contrôle physique, même s'il sous-traite certaines de ces tâches à un organisme agréé.

Des fréquences (minimales) de visites par l'expert agréé en contrôle physique dans les installations sont spécifiées (art 23.1.3.2) : Pour la classe III, elles seront généralement annuelles et pour la classe II elles seront généralement trimestrielles. Une modulation (approche graduée) est adoptée pour certaines pratiques qui présentent un risque plus élevé de la classe IIA où elles sont mensuelles, et de la classe III où elles sont semestrielles; ainsi que pour certaines installations de la classe II moins risquées où ces visites seront semestrielles.

Dans le nouveau concept de contrôle, les experts agréés employés par un exploitant d'un établissement de classe II non IIA ou de classe III, auparavant périodiquement surveillés par

onderneming. In de door de wet betreffende het welzijn op het werk en haar uitvoeringsbesluiten bepaalde gevallen kan de exploitant zelf de functie van hoofd van de dienst voor fysieke controle waarnemen in geval van afwezigheid van het hoofd van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk.

In de **gemengde inrichtingen** met installaties die tot verschillende klassen behoren, kan de exploitant waarvan er geen erkend deskundige tot zijn personeel behoort eventueel een beroep doen op erkende deskundigen van verschillende erkende instellingen voor fysieke controle om, per klasse van installatie, de in artikel 23.1.5 b) vermelde fysieke controletaken waar te nemen, zij het dan voor zover deze installaties uit verschillende klassen functioneel onafhankelijk zijn.

In de gemengde inrichtingen met installaties die tot verschillende klassen behoren, waarbij er een erkend deskundige, hoofd van de dienst voor fysieke controle, tot het personeel van de exploitant behoort, blijft de uitvoering van de in artikel 23.1.5 b) vermelde fysieke controletaken in de verschillende installaties de uiteindelijke verantwoordelijkheid van het hoofd van de dienst voor fysieke controle, zelfs wanneer bepaalde van deze taken aan een erkende instelling worden uitbesteed.

Er worden (minimale) frequenties gespecificeerd voor de bezoeken in de installaties door de deskundige erkend in de fysieke controle (artikel 23.1.3.2): Voor klasse III zullen die over het algemeen jaarlijks plaatsvinden en, voor klasse II over het algemeen driemaandelijks. Er wordt een trapsgewijze aanpak (*graded approach*) ingevoerd voor bepaalde handelingen die een hoger risico inhouden van klasse IIA, waar ze maandelijks plaatsvinden, en van klasse III, waar ze halfjaarlijks zijn, alsook voor bepaalde installaties van klasse II met een lager risico, waar deze bezoeken halfjaarlijks zullen plaatsvinden.

In het nieuwe controleconcept kunnen de erkende deskundigen in dienst van een exploitant van een inrichting van klasse II die niet tot IIA behoort, of van klasse III, voordien onder periodiek toezicht

les organismes agréés, pourraient se retrouver isolés. Dans le cas des experts externes, l'Agence a souhaité que ceux-ci restent groupés au sein d'organismes agréés, notamment pour des raisons d'homogénéité et de qualité d'exécution de leurs missions, de gestion et de développement de l'expérience et de la connaissance. Dans un but de renforcement de la radioprotection via un partage efficace d'expériences, de connaissances et/ou de bonnes pratiques, il est demandé que l'exploitant sollicite un organisme agréé afin que l'expert, chef de son service de contrôle physique, suive annuellement 16 heures d'échanges d'expériences avec un organisme agréé (art. 23.1.3.3). Ce volume horaire (16h) est également d'application pour un service commun de contrôle physique. Ces échanges d'expériences visent à améliorer les connaissances et qualifications de l'expert, ainsi que les processus du contrôle physique. Ils ne peuvent donc pas consister en la réalisation d'activités de routine telle que vérification des sources/appareils, études de routine, formation du personnel de l'exploitant, etc...

L'Agence est chargée du contrôle du bon fonctionnement du service de contrôle physique de ces établissements de classes II et III. L'Agence (qui peut déléguer cette tâche à Bel V en application de l'article 38) contrôlera/approuvera certaines décisions du service de contrôle physique des établissements de classe IIA (art 23.1.5.4), indépendamment du fait que l'expert agréé soit interne ou externe.

Pour les établissements mixtes, possédant des installations de classe IIA et d'autres installations de la classe II et/ou III, le même schéma de contrôle sera appliqué. Bel V sera en charge de la supervision des installations de classe IIA et l'Agence des installations des autres classes. Les processus communs (gestion des déchets par exemple) seront supervisés par l'Agence.

Les experts de Bel V en charge des contrôles et approbations en délégation de l'Agence devront posséder un agrément correspondant d'expert agréé en contrôle physique.

van de erkende instellingen, er nu alleen voor staan. Voor de externe deskundigen wilde het Agentschap dat ze binnen erkende instellingen gegroepeerd bleven, met name om redenen van samenhang en kwaliteit in de uitvoering van hun opdrachten, beheer en ontwikkeling van ervaring en kennis. Met het oog op de versterking van de stralingsbescherming, via een efficiënte ervarings- en kennisdeling en/of het delen van goede praktijken, wordt er gevraagd dat de exploitant een erkende instelling inschakelt om de deskundige, hoofd van zijn dienst voor fysieke controle, jaarlijks 16 uur ervaringsuitwisseling bij een erkende instelling te laten volgen (artikel 23.1.3.3). Dit tijdsbestek (16 uur) is eveneens van toepassing op een gemeenschappelijke dienst voor fysieke controle. Deze ervaringsuitwisseling beoogt niet alleen de kennis en de kwalificaties van de deskundigen, maak ook de processen inzake fysieke controle te verbeteren. Ze mogen dus niet bestaan uit de uitvoering van routineactiviteiten, zoals de verificatie van bronnen/toestellen, routinestudies, opleiding van het personeel van de exploitant enz.

Het Agentschap is belast met de controle op de goede werking van de dienst voor fysieke controle van deze inrichtingen van klassen II en III. Ongeacht of de erkend deskundige intern of extern is, zullen bepaalde beslissingen van de dienst voor fysieke controle van inrichtingen van klasse IIA (artikel 23.1.5.4) worden gecontroleerd/goedgekeurd door het Agentschap (dat - overeenkomstig artikel 38 - deze taak aan Bel V kan delegeren).

Voor de gemengde inrichtingen met installaties van klasse IIA en andere installaties van klasse II en/of III zal hetzelfde controleschema worden toegepast. Bel V zal belast zijn met de supervisie op de installaties van klasse IIA en het Agentschap met de installaties van de andere klassen. De gemeenschappelijke processen (bijvoorbeeld afvalbeheer) zullen worden gesuperviseerd door het Agentschap.

De deskundigen van Bel V belast met de door het Agentschap gedelegeerde controles en goedkeuringen moeten erkend zijn als deskundigen in de fysieke controle.

c) La fonction d'agent de radioprotection

Le groupe de tâches reprises à l'article 23.1.5 a), relatif à l'exercice systématique de la radioprotection dans les installations est confié à l'« agent de radioprotection », qui est un concept nouveau par rapport au Règlement général de 2001.

Ces tâches englobent les missions du préposé à la surveillance, qui ne figure plus en tant que tel dans la réglementation.

Outre des activités liées strictement à radioprotection elle-même, un agent de radioprotection doit être capable d'effectuer des tests de routine des systèmes de sûreté simples liés à la radioprotection de proximité des travailleurs et/ou des personnes tels que tests d'alarmes, interlocks, détecteurs incendie, ... Il est évident que des tests sur des systèmes de sûreté complexes, tels que des systèmes de protection des réacteurs, des tests de chute des grappes de contrôles d'un réacteur, ... ne relèvent pas de tâches pertinentes d'un agent de radioprotection.

Il est souhaitable que cet « agent de radioprotection » soit une(des) personne(s) du service/département où sont effectuées les activités de l'entreprise et non un externe ou une personne qui effectue une visite sporadique. D'une manière générale l'Agence attend que cette fonction soit attribuée à un(des) membre(s) du personnel, qui connaît l'installation et/ou la pratique, l'organisation de l'entreprise et soi(en)t présent(s) régulièrement dans l'installation/entreprise.

Toutefois, il est permis que pour certaines opérations spécifiques (par exemple démantèlements, entretiens/remplacements de source, ...) non habituelles, effectuées par des contractants, ces contractants aient leurs propres agents de radioprotection notamment pour assurer la radioprotection de leur propre personnel. Dans ces cas, il sera quand même

c) De functie van agent voor de stralingsbescherming

De groep taken als bedoeld in artikel 23.1.5 a) met betrekking tot de systematische uitoefening van stralingsbescherming in de installaties wordt opgedragen aan de « agent voor de stralingsbescherming ». Dit is een nieuw concept vergeleken met het Algemeen Reglement van 2001.

Deze taken omvatten de opdrachten van de aangestelde voor bewaking, die niet langer als zodanig in de reglementering opgenomen is.

Naast de activiteiten die strikt verband houden met stralingsbescherming zelf, moet een agent voor de stralingsbescherming routinetests kunnen uitvoeren op eenvoudige veiligheidssystemen die verband houden met de stralingsbescherming van nabij van werknemers en/of personen, zoals alarmtests, interlocks, brandmelders enz. Het spreekt vanzelf dat tests op complexe veiligheidssystemen, zoals beschermingssystemen van reactoren, valproeven van bundels regelstaven van een reactor e.d., niet vallen onder de wezenlijke taken van een agent voor de stralingsbescherming.

Het is wenselijk dat deze « agent voor de stralingsbescherming » een medewerker is van de dienst/afdeling waar onderneming haar activiteiten uitoefent, en geen externe medewerker is noch iemand die sporadisch bezoeken uitvoert. Het Agentschap verwacht in het algemeen dat deze functie wordt opgedragen aan één of meer personeelsleden die de installatie en/of de handeling en de organisatie van de onderneming kennen, en die regelmatig in de installatie/onderneming aanwezig zijn.

Dat verhindert evenwel niet dat voor bepaalde specifieke operaties (bijvoorbeeld ontmantelingen, onderhoud/vervanging van bronnen enz.) die door contractanten worden uitgevoerd, deze contractanten hun eigen agenten voor de stralingsbescherming hebben, met name om de stralingsbescherming van hun eigen personeel te waarborgen. In dat geval is het echter vereist dat

requis que le service de contrôle physique de l'exploitant/entreprise supervise les activités des agents de radioprotection et du personnel de la firme extérieure. La responsabilité de l'exploitant/du chef d'entreprise en matière de sûreté radiologique dans son établissement ne peut être déléguée.

Dans le secteur médical, il est par exemple possible que la fonction d'agent de radioprotection soit assurée par des auxiliaires médicaux (infirmières, technologues) ou des radiophysiciens des services concernés, ceux-ci ayant souvent déjà la formation requise et étant présents sur place. Dans ce cas de figure, l'agent de radioprotection relève du chef du service de contrôle physique en ce qui concerne ses missions de radioprotection et dépend du chef de service au sein duquel il travaille pour ses autres activités. Il est évident qu'en cas d'incident/ d'accident relevant de la radioprotection, l'agent de radioprotection doit le gérer avec la priorité requise.

Pour certaines missions spécifiques, l'exploitant/le chef d'entreprise peut également s'organiser de sorte à ce qu'une partie des agents de radioprotection soient uniquement attachés au service de contrôle physique et effectue leurs missions fréquentes et systématiques en visitant les différents installations ou services de manière régulière (suivant une fréquence déterminée sur base de l'analyse de risques et de l'avis de l'expert agréé en contrôle physique selon une approche graduée), par exemple pour la/le gestion/conditionnement/enlèvement des déchets, mesures de contamination, décontamination,...).

Il est préférable qu'un agent de radioprotection compétent pour chaque type de pratique soit présent dans l'établissement pendant les heures normales d'activité des services concernés. Certains services (les urgences,

de dienst voor fysische controle van de exploitant/onderneming toezicht houdt op de activiteiten van de agenten voor de stralingsbescherming en het personeel van de externe firma. De verantwoordelijkheid van de exploitant/het ondernemingshoofd voor de radiologische veiligheid in zijn inrichting kan niet gedelegeerd worden.

In de medische sector is het bijvoorbeeld mogelijk dat de functie van agent voor de stralingsbescherming wordt waargenomen door medisch hulppersoneel (verplegend personeel, technologen) of stralingsfysici van de betrokken diensten; zij beschikken immers vaak al over de vereiste opleiding en zijn ter plaatse. In dergelijke gevallen hangt de agent voor de stralingsbescherming af van het hoofd van de dienst voor fysische controle voor wat zijn opdrachten inzake stralingsbescherming betreft; voor zijn andere activiteiten ressorteert hij onder het hoofd van de dienst waar hij werkt. Het spreekt vanzelf de agent voor de stralingsbescherming een incident/ongeval met betrekking tot de stralingsbescherming prioritair ten opzichte van zijn andere taken moet behandelen.

Voor bepaalde specifieke opdrachten kan de exploitant/het ondernemingshoofd zich ook zo organiseren dat een deel van de agenten voor de stralingsbescherming volledig in de dienst voor fysische controle worden opgenomen en hun opdrachten frequent en systematisch uitvoeren door regelmatig bij de verschillende installaties of diensten langs te gaan (frequentie bepaald op basis van de risicoanalyse en het advies van de deskundige erkend in de fysische controle volgens een trapsgewijze aanpak), bijvoorbeeld beheer/conditionering/verwijdering van afval, besmettingsmeting, decontaminatie enz.

Het is beter dat er voor elk type handeling een agent voor de stralingsbescherming in de instelling aanwezig is tijdens de normale werktijden van de betrokken diensten. Bepaalde diensten (noodhulpdiensten, ziekenhuisunits voor metabole

unité d'hospitalisation de radiothérapie métabolique et/ou de brachythérapie,...) fonctionnent en continu. Pour de tels services, la nécessité de disposer, en permanence ou non, d'agent(s) de radioprotection physiquement présent(s) dans l'établissement sera déterminée lors de l'analyse de risques susmentionnée. Afin de garantir un soutien en cas de problème en dehors des heures normales, l'exploitant peut si nécessaire organiser son propre rôle de garde ou recourir au rôle de garde organisé par un organisme agréé de contrôle physique.

Tout comme dans le secteur médical, on pourrait rencontrer, dans le secteur industriel, un service de contrôle physique dont les agents de radioprotection seraient désignés au sein des différents services opérationnels ou bien avoir un service de contrôle physique centralisé, composé d'agents de radioprotection 'volants' effectuant certaines missions (par exemple enlèvement de déchets radioactifs, agents spécialisés en décontamination, surveillance périodique de jauges fixes, consignation des jauges et/ou équipements émettant des rayonnements ionisants,...). Une combinaison des deux est également parfaitement possible.

Dans le cas particulier des activités mobiles/temporaires, telles que la radiographie/gammagraphie industrielle, il est adéquat que la personne en charge de l'activité (par exemple le radiologue) assume la fonction d'agent de radioprotection.

Il n'y aura pas d'agrément formel de cet(ces) agent(s) de radioprotection par l'autorité de sûreté. Il(s) sera(ont) néanmoins explicitement désigné(s) par l'exploitant ou le chef d'entreprise.

Une formation minimale, théorique et pratique, dont le volume horaire est défini à l'article 30.4, sera demandée à l'(aux) agent(s) de radioprotection. Elle ne comprend pas la formation et les instructions spécifiques au poste de travail qui doivent être fournies par l'exploitant en vertu de la loi sur le bien-être au travail.

radiothérapie en/of brachythérapie enz.) werken 24 uur per dag, 7 dagen per week. Voor deze diensten zal het vereiste om al dan niet permanent te beschikken over één of meer agenten voor de stralingsbescherming die fysiek in de inrichting aanwezig zijn door voormelde analyse worden bepaald. Om de nodige ondersteuning bij problemen buiten de normale werkuren te waarborgen, kan de exploitant indien nodig zijn eigen wachttol organiseren of een beroep doen op de wachttol die door een erkende instelling voor fysieke controle georganiseerd wordt.

Net als in de medische sector kan er in de industriële sector een dienst voor fysieke controle bestaan waarvan de agenten voor de stralingsbescherming vanuit de verschillende operationele diensten worden aangeduid, of er kan een gecentraliseerde dienst voor fysieke controle worden samengesteld uit 'vliegende' agenten voor de stralingsbescherming die bepaalde opdrachten uitvoeren (bijvoorbeeld verwijdering van radioactief afval, agenten gespecialiseerd in decontaminatie, periodiek toezicht op vaste meetinstrumenten, bewaring van de meetinstrumenten en/of de toestellen die ioniserende straling uitzenden enz.). Een combinatie van de twee is tevens perfect mogelijk.

In het bijzondere geval van mobiele/tijdelijke activiteiten, zoals radiografie/industriële gammagrafie, is het gepast dat de persoon die de activiteit moet uitvoeren (bijvoorbeeld de radioloog) de functie van agent voor de stralingsbescherming op zich neemt.

Deze agent(en) voor de stralingsbescherming zullen niet formeel worden erkend door de veiligheidsautoriteit. Deze agent(en) zal (zullen) dus expliciet door de exploitant of het ondernemingshoofd worden aangeduid.

Er zal aan de agent(en) voor de stralingsbescherming een theoretische en praktische minimumopleiding gevraagd worden, waarvan het tijdsbestek bepaald wordt in artikel 30.4. Deze minimumopleiding omvat niet de vorming en de specifieke instructies voor de werkplaats die de exploitant krachtens de wet betreffende het welzijn op het werk moet

d) **Tâches de contrôle physique**

Le nouvel article 23.1.5 (missions et tâches du service de contrôle physique) du RGPRI détaille certaines tâches de contrôle physique et est structuré en trois parties :

1. Un groupe de tâches liées à l'exercice fréquent et systématique de la radioprotection sur le lieu du travail, y compris la première intervention en cas d'incident/accident
2. Un groupe de tâches, liées à la radioprotection et la sûreté nucléaire, demandant l'intervention d'un expert agréé qualifié en contrôle physique.
3. Un groupe de tâches spécifiques de contrôle de la réalisation de certaines exigences de sûreté reprises dans l'arrêté royal du 30 novembre 2011 *portant prescriptions de sûreté des installations nucléaires*

Le **premier groupe de tâches** est confié à l'agent de radioprotection, comme discuté au point c) ci-dessus.

Les tâches de contrôle physique de ce premier groupe nécessitent une présence régulière dans les installations, et sont réalisées suivant des procédures approuvées par un expert agréé en contrôle physique.

Le deuxième groupe de tâches demande une formation et des connaissances plus poussées, pour des analyses plus approfondies et/ou spécialisées en radioprotection et sûreté nucléaire. Ces tâches doivent être prises en charge par un expert agréé en contrôle physique.

Ces tâches sont plus ponctuelles et ne nécessitent donc pas nécessairement une présence aussi régulière dans l'établissement que celle des agents de radioprotection.

La réception « technique » des nouvelles installations ou d'installations modifiées est toujours organisée par le service de contrôle

verstrekken.

d) **Fysische controletaken**

Bepaalde fysische controletaken worden verduidelijkt in het nieuwe artikel 23.1.5 (opdrachten en taken van de dienst voor fysische controle) van het ARBIS. Dit artikel is nu onderverdeeld in drie delen:

1. Een groep taken die verband houden met de frequente en systematische stralingsbescherming op de werkplaats, met inbegrip van de eerste interventie in geval van een incident/ongeval.
2. Een groep taken die verband houden met de stralingsbescherming en nucleaire veiligheid, waarvoor de interventie van een deskundige erkend in de fysische controle vereist is.
3. Een groep specifieke controletaken ter naleving van bepaalde veiligheidsvereisten die vermeld staan in het koninklijk besluit van 30 november 2011 *houdende veiligheidsvoorschriften voor kerninstallaties*.

De **eerste groep taken** wordt opgedragen aan de agent voor de stralingsbescherming, zoals uiteengezet in punt c) hierboven.

De fysische controletaken van deze eerste groep vereisen een regelmatige aanwezigheid in de installaties, en worden uitgevoerd volgens de procedures die door een deskundige erkend in de fysische controle werden goedgekeurd.

Voor de **tweede groep taken** is een opleiding en meer doorgedreven kennis vereist, voor verdergaande en/of meer gespecialiseerde analyses inzake stralingsbescherming en nucleaire veiligheid. Deze taken moeten worden uitgevoerd door een deskundige erkend in de fysische controle.

Deze taken zijn doelgerichter en vereisen dus niet noodzakelijk een aanwezigheid met dezelfde regelmaat als die van de agenten voor de stralingsbescherming.

De « technische » oplevering van nieuwe of gewijzigde installaties wordt altijd georganiseerd door de dienst voor fysische controle van de

physique de l'exploitant et approuvée par un expert agréé, qu'elles aient fait l'objet d'une nouvelle autorisation ou qu'elles aient été considérées comme modifications non-importantes en application de l'article 12 du Règlement général.

Jusqu'à présent, seuls les documents relatifs au transport de déchets radioactifs étaient préalablement examinés et approuvés par le service de contrôle physique. Afin de garantir une gestion sûre des étapes ultérieures telles que le traitement, le conditionnement, l'emballage et la mise en dépôt définitif des déchets radioactifs, le service de contrôle physique devra également exercer une surveillance sur les documents en relation avec leur gestion ultérieure. Dans le cas le plus simple, cela concerne la documentation nécessaire à la collecte des déchets par l'ONDRAF (les formulaires appelés S/L) et les procédures d'assurance qualité correspondantes. Pour les exploitants qui possèdent des installations de caractérisation physico-chimique et/ou radiologiques des déchets ou de traitement, de conditionnement et d'emballage de ceux-ci, ceci comprend les rapports qui décrivent ces installations, les procédures opérationnelles et les procédures et documents d'assurance qualité associés. Ces documents sont de plus nécessaires pour l'agrément de ces installations par l'ONDRAF.

Finale^{ment}, une tâche importante assignée à l'expert agréé est la visite régulière et périodique (périodicité fixée à l'art. 23.1.3.2 pour les établissements de classes II et III) des installations afin d'y évaluer l'état de la radioprotection et la bonne application de la réglementation. Chacune de ces visites, dont la périodicité sera fonction du risque présenté par l'installation fera l'objet d'un rapport qui sera archivé dans le registre de contrôle physique.

Pour des raisons d'assurance qualité, les processus relatifs à ce deuxième groupe de tâches seront décrits dans des documents contrôlés faisant partie d'un système de gestion ou autre système d'assurance qualité.

exploitant en goedgekeurd door een erkend deskundige, ongeacht of zij al dan niet het voorwerp hebben uitgemaakt van een nieuwe vergunning dan wel als onbelangrijke wijzigingen werden beschouwd krachtens artikel 12 van het Algemeen Reglement.

Tot nu toe werden enkel de documenten voor het vervoer van radioactief afval door de dienst fysische controle voorafgaandelijk gecontroleerd en goedgekeurd. Doch om een veilig beheer, inclusief de veiligheid van de verdere stappen in het beheer zoals verwerking, conditionering, verpakking en berging, te kunnen garanderen dient de dienst fysische controle eveneens een toezicht uit te oefenen op de documenten die nodig zijn om een veilige verdere behandeling van het radioactief afval toe te laten. In het eenvoudigste geval behelst dit de documentatie nodig voor het ophalen van het afval door NIRAS (de zogenaamde S/L formulieren) en de bijhorende procedures voor kwaliteitsborging. Voor de exploitanten die installaties hebben voor de fysio-chemische en/of radiologische karakterisering van het afval en/of voor de verwerking, conditionering en verpakking behelst dit de dossiers die deze installaties beschrijven, de operationele procedures en de bijhorende procedures en documenten voor kwaliteitsborging. Deze dossiers zijn ook nodig voor de erkenning van deze installaties door NIRAS.

Tot slot is een belangrijke taak die aan de erkend deskundige werd toegewezen, het regelmatig en periodiek bezoek (periodiciteit vastgesteld in artikel 23.1.3.2 voor de inrichtingen van klasse II en III) van de installaties om er de toestand van de stralingsbescherming en de goede naleving van de reglementering te evalueren. Elk van deze bezoeken, waarvan de periodiciteit afhankelijk is van het risico van de installatie, zal het voorwerp uitmaken van een verslag dat in het register voor fysische controle wordt gearchiveerd.

Om redenen van kwaliteitsborging zullen de processen met betrekking tot deze tweede groep taken worden beschreven in controledocumenten die deel uitmaken van een managementsysteem of een ander kwaliteitsborgingssysteem. De

L'exploitant, ou les exploitants dans le cas de service communs, sera (seront) responsable(s) de l'élaboration de ces processus. Cependant, si l'exploitant fait appel à un expert d'un organisme agréé pour la réalisation de ces tâches, ces processus seront décrits et documentés au niveau du système de gestion de l'organisme agréé lui-même.

Il est à noter qu'un exploitant a toujours la possibilité de faire appel à n'importe quel contractant pour de la sous-traitance, même pour des travaux ou études liées à des tâches réglementaires de contrôle physique (par exemple calcul de blindage, calcul d'impact radiologique de rejets, établissement de manuels/documentations/procédures, ...). Cet appel à des contractants n'exonère cependant en rien l'exploitant, et/ou son service de contrôle physique de leurs responsabilités et obligations en matière de contrôle physique.

Le troisième groupe de tâches est spécifique à la sûreté nucléaire des établissements de la Classe I.

e) **Le registre de contrôle physique**

Finalement, l'article 23.1.6 demande la consignation des constatations et déterminations du service de contrôle physique dans un registre. L'article 23.2 du Règlement général en vigueur depuis 2001 demandait la consignation soit effectuée dans un registre dont les pages sont numérotées ou sur des feuilles numérotées rassemblées dans des fardes. Vu les progrès de la technologie, ces supports sont devenus obsolètes. Le nouvel article ne prescrit plus de support physique particulier mais demande d'assurer certaines garanties quant à la traçabilité et à la durabilité des informations. Ce registre devra notamment contenir un inventaire des substances radioactives et des appareils émettant des rayonnements ionisants présents dans l'établissement. Sur demande de l'Agence, cet inventaire lui sera communiqué en

exploitant, of exploitanten in het geval van gemeenschappelijke diensten, zal (zullen) verantwoordelijk zijn voor de uitwerking van die processen. Indien de exploitant voor de uitvoering van deze taken evenwel een beroep doet op een deskundige van een erkende instelling, worden deze processen op het niveau van het managementsysteem van de erkende instelling zelf beschreven en gedocumenteerd.

Er dient te worden opgemerkt dat een exploitant steeds de mogelijkheid heeft om een beroep te doen op om het even welke contractant voor onder aanneming, zelfs voor taken of studies die verband houden met reglementaire taken inzake fysische controle (bijvoorbeeld berekening van de afscherming, berekening van de radiologische impact van de lozingen, opstelling van handleidingen/documentatie/procedures enz.). Dit beroep op contractanten ontslaat de exploitant en/of zijn dienst voor fysische controle niet van hun verantwoordelijkheden en verplichtingen inzake fysische controle.

De **derde groep taken** heeft specifiek te maken met de nucleaire veiligheid van inrichtingen van klasse I.

e) **Het register voor fysische controle**

Tot slot wordt in artikel 23.1.6 verlangd dat de vaststellingen en bepalingen van de dienst voor fysische controle in een register worden opgenomen. Artikel 23.2 van het Algemeen Reglement dat sinds 2001 van kracht is, bepaalde dat men de vaststellingen en bepalingen hetzij in een register met genummerde bladzijden moest aanbrengen, hetzij op genummerde bladzijden, gebundeld in mappen. Gezien de technologische vooruitgang zijn deze dragers overbodig geworden. In het nieuwe artikel worden geen specifieke fysieke dragers meer voorgeschreven, maar wordt gevraagd bepaalde garanties te bieden op het gebied van de traceerbaarheid en duurzaamheid van de informatie. Dit register dient onder andere een inventaris te bevatten met de radioactieve stoffen en de in de inrichting aanwezige toestellen die ioniserende straling uitzenden. Op vraag van het Agentschap

tout ou en partie, selon les modalités qu'elle aura fixées. En pratique, les exploitants qui ne disposent pas d'un expert agréé à leur service, dans le cadre d'une approche graduée, pourront confier cette transmission à un organisme agréé de contrôle physique.

Le contrôle physique des activités liées au transport de marchandises dangereuses de la classe 7

Pour les activités de transport de marchandises dangereuses de la classe 7, une approche similaire au nouvel article 23.1 distingué à l'article 23.2 les missions et tâches spécifiques aux activités de transport de marchandises dangereuses de la classe 7 en deux parties : tâches liées à l'exercice de la radioprotection sur le lieu du travail et tâches nécessitant l'intervention d'un expert agréé qualifié en contrôle physique.

Quant à l'organisation du contrôle physique (**articles 23.2.2 et 23.2.3**), une approche graduée a été suivie :

- Dans les entreprises agréées pour le transport de marchandises dangereuses de la classe 7 les plus à risque (matières radioactives caractérisées comme fissiles et/ou présentant un risque subsidiaire de corrosivité (classe 8), selon la réglementation internationale applicable au transport de marchandises dangereuses), le chef du service de contrôle physique est un expert agréé en contrôle physique de classe T1 ;
- Dans les entreprises agréées pour le transport de marchandises dangereuses de la classe 7 autres que celles caractérisées comme fissiles ou présentant un risque de corrosivité (classe 8), dans les organisations impliquées dans le transport multimodal de marchandises dangereuses de la classe 7, dans les entreprises responsables d'un site d'étape, le chef du service de contrôle physique est un expert agréé en

wordt deze inventaris volledig of gedeeltelijk aan het Agentschap verstrekt op de door hem vastgestelde wijze. In de praktijk kunnen de exploitanten die niet over een intern erkend deskundige beschikken, deze transmissie in kader van een trapsgewijze aanpak toevertrouwen aan een erkende instelling voor fysieke controle.

Fysieke controle van vervoersactiviteiten van gevaarlijke goederen van klasse 7

Voor de activiteiten inzake het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7 worden de specifieke opdrachten en taken voor de vervoersactiviteiten van gevaarlijke stoffen van klasse 7 in artikel 23.2, via een vergelijkbare aanpak als in het nieuwe artikel 23.1, in twee delen verdeeld: taken die verband houden met de dagelijkse uitoefening van de stralingsbescherming op de werkplaats en taken waarvoor de interventie van een deskundige erkend in de fysieke controle vereist is.

Voor de organisatie van de fysieke controle (**artikel 23.2.2 en 23.2.3**) werd een trapsgewijze aanpak (graded approach) gevolgd:

- In de erkende ondernemingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7 met de grootste risico's (radioactief materiaal gekarakteriseerd als splijtstoffen en/of met een bijkomend corrosierisico (klasse 8) volgens de internationale regelgeving inzake het vervoer van gevaarlijke stoffen), is het hoofd van de dienst voor fysieke controle een deskundige erkend in de fysieke controle van klasse T1;
- In de erkende ondernemingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7 die niet gekarakteriseerd zijn als splijtstoffen of geen bijkomend corrosierisico inhouden (klasse 8), in de organisaties die bij het multimodaal vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7 betrokken zijn, in de ondernemingen die verantwoordelijk zijn voor een onderbrekingssite, is het hoofd van de dienst voor fysieke controle een deskundige erkend in de fysieke controle

contrôle physique de classe T2 ou T1.

Dans ces deux cas et d'une logique similaire aux établissements classés (de classe II et III), si le chef d'entreprise ou d'organisation n'a pas un tel expert à son service, il confiera la direction du service de contrôle physique au chef du service interne de prévention et de protection au travail ou à une personne placée directement sous l'autorité de celui-ci. Il fera alors appel à un organisme agréé de contrôle physique pour l'exécution des tâches réservées à un expert agréé, reprises à l'article 23.2.6 b).

Des fréquences de visites de l'expert agréé en contrôle physique dans les organisations impliquées dans les transports de marchandises dangereuses de la classe 7 sont spécifiées à l'article 23.2.4 également suivant une approche graduée.

Enfin, l'Agence est chargée du contrôle du bon fonctionnement du service de contrôle physique des organisations impliquées dans les transports de marchandises dangereuses de la classe 7.

Formation des agents de radioprotection (RGPRI - art 30.4)

Un certain nombre d'heures de formation sera requis pour les agents en charge de la radioprotection journalière dans les installations ou dans les organisations impliquées dans les transports de marchandises dangereuses de la classe 7. Cette formation sera composée d'une formation théorique de base et d'une formation pratique appropriée.

La formation théorique à suivre comprendra au minimum 16 heures pour les installations de la classe II, 8 heures pour la classe III, 6 heures pour les opérations de transport relevant d'un transporteur agréé pour le transport de matières dangereuses de la classe 7 caractérisées comme fissiles et/ou présentant un risque subsidiaire de corrosivité (classe 8) et 4 heures pour les opérations de transport relevant d'un transporteur agréé pour le

van klasse T2 of T1.

In beide gevallen en volgens een gelijkaardige logica als voor de ingedeelde inrichtingen (van klasse II en III), zal het ondernemingshoofd of het hoofd van de organisatie die geen dergelijke deskundige in dienst heeft, de leiding van de dienst voor fysieke controle toevertrouwen aan het hoofd van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk (IDPBW), of aan een persoon die rechtstreeks onder de verantwoordelijkheid hiervan staat. Hij zal dus voor de uitvoering van de in artikel 23.2.6 b) vermelde taken die aan een erkend deskundige voorbehouden zijn, een beroep doen op een erkende instelling voor fysieke controle.

In artikel 23.2.4 worden, eveneens volgens een trapsgewijze aanpak (graded approach), frequenties gespecificeerd voor de bezoeken van de deskundige erkend in de fysieke controle aan organisaties die bij het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7 betrokken zijn.

Tot slot is het Agentschap belast met de controle op de goede werking van de dienst voor fysieke controle van de organisaties die bij het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7 betrokken zijn.

Opleiding van de agenten voor de stralingsbescherming (ARBIS – art 30.4)

Er zullen een bepaald aantal opleidingsuren vereist zijn voor de agenten die belast zijn met de dagelijkse stralingsbescherming in de installaties of in organisaties die betrokken zijn bij het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7. Deze opleiding zal bestaan uit een theoretische basisopleiding en een gepaste praktische opleiding.

De te volgen theoretische opleiding bedraagt minstens 16 uur voor de installaties van klasse II, 8 uur voor klasse III, 6 uur voor de vervoersactiviteiten onder de verantwoordelijkheid van een vervoerder erkend voor het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7, gekarakteriseerd als splijtstoffen en/of die een bijkomend corrosierisico inhouden (klasse 8) en 4 uur voor de vervoersactiviteiten onder de verantwoordelijkheid van een vervoerder erkend voor het vervoer van

transport de matières dangereuses de la classe 7 autres que celles caractérisées comme fissiles ou présentant un risque de corrosivité (classe 8), d'une organisation impliquée dans le transport multimodal de marchandises dangereuses de la classe 7 ou d'une entreprise responsable d'un site d'étape.

Le coût des formations est à charge de l'employeur.

L'agence pourra préciser le détail du contenu ces formations en fonction du type particulier d'installation et de pratique.

En ce qui concerne la formation pratique de l'agent de radioprotection, l'Agence estime qu'une approche graduée pour la durée requise de l'expérience professionnelle de l'agent de radioprotection est appropriée, notamment en fonction de la classe de l'établissement ou des activités/pratiques; et ne doit pas nécessairement avoir été acquise au sein de l'exploitant/entreprise. Par exemple une modulation pourra être appliquée:

- Pour les nouveaux établissements/entreprises ou nouvelles installations/pratiques/activités dans lesquels le personnel de l'exploitant/entreprise n'a pas encore eu l'opportunité de travailler pendant plusieurs mois ;
- Pour de jeunes diplômés commençant leur carrière professionnelle ;
- Pour des établissements de classe III présentant un risque radiologique très faible (chromatographe avec une source de faible activité) ;
- Pour le transport de matières dangereuses de la classe 7 du groupe UN1 (colis excepté).

Pour ces différents cas, il sera aussi admis qu'un agent de radioprotection y exerce ses fonctions avant d'avoir l'expérience requise, pour autant qu'il soit adéquatement accompagné/soutenu par une personne expérimentée c.à.d. une autre personne ayant

gevaarlijke stoffen van klasse 7 die niet gekarakteriseerd werden als splijtstoffen en/of geen bijkomend corrosie-risico inhouden (klasse 8), van een organisatie betrokken bij het multimodale vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7, of een bedrijf verantwoordelijk voor een onderbrekingsite.

De kosten voor de opleidingen moeten door de werkgever worden gedragen.

Het Agentschap kan de inhoud van deze opleidingen specificeren in functie van het specifieke type installatie en handeling.

Wat de praktische opleiding van de agent voor de stralingsbescherming betreft, is het Agentschap van mening dat het aangewezen is een trapsgewijze aanpak (*graded approach*) toe te passen voor de vereiste duur van de beroepservaring van de agent voor de stralingsbescherming, met name volgens de klasse van de inrichting of de activiteiten/handelingen; deze ervaring hoeft niet noodzakelijk bij de exploitant/onderneming opgedaan te zijn. Zo kan bijvoorbeeld een trapsgewijze aanpak worden toegepast:

- Voor de nieuwe inrichtingen/ondernemingen of nieuwe installaties/handelingen/activiteiten waarvoor het personeel van de exploitant/onderneming nog niet de gelegenheid heeft gehad om meerdere maanden te werken;
- Voor pas afgestudeerden die hun beroepsloopbaan beginnen;
- Voor de inrichtingen van klasse III die een zeer laag radiologisch risico vertonen (chromatograaf met laagactieve bron);
- Voor het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7 van de groep UN1 (uitgezonderd colli).

In deze verschillende gevallen wordt tevens aanvaard dat een agent voor de stralingsbescherming daar zijn functies vervult alvorens de vereiste ervaring op te doen, mits hij op passende wijze wordt begeleid/ondersteund door een ervaren persoon, dat wil zeggen iemand

l'expérience des installations/pratiques ou un expert agréé (le cas échéant d'un organisme agréé).

Agrément des experts agréé en contrôle physique

L'article 73 du RGPRI a fait l'objet d'une révision en profondeur. Les experts qui sont concernés par cet agréments sont :

- Les experts agréés en contrôle physique employés par les exploitants ou les transporteurs ;
- les experts des organismes agréés de contrôle physique qui effectuent des tâches de contrôle physique pour le compte d'exploitants ou de transporteurs.

Des nouvelles classes d'expert agréé en contrôle physique spécifiques aux activités de transport des marchandises dangereuses de la classe 7, T1 et T2, sont créées.

Ces classes T1 et T2 sont dédiées aux experts actifs dans les entreprises de transport et les organisations impliquées dans le transport multimodal, dont l'organisation du contrôle physique est décrite à l'article 23.2.

Les exigences de formation prévues à l'article 73.2.4 b) v et vi concernent exclusivement les experts agréés de classe T1 et T2. La formation relative aux aspects 'transport sur site' et 'préparation des colis', qui sont du ressort du contrôle physique des établissements classés, (article 23.1) doit être couverte par les exigences de formation prévues à l'article 73.2.4 b) i à iv.

Les exigences en matière de diplôme de base ont été revues en fonction de la réforme de l'enseignement issue du processus de « Bologne ». Les masters en sciences de l'ingénieur industriel (auparavant « ingénieur industriel ») sont valorisés au même titre que les autres masters en sciences exactes.

Les volumes de formation sont précisés : 12 ECTS en radioprotection. Une formation en

die ervaring heeft met installaties/handelingen of een erkend deskundige (in voorkomend geval van een erkende instelling).

Erkenning van deskundigen in de fysische controle

Artikel 73 van het ARBIS werd grondig herzien. De deskundigen waarop deze erkenning betrekking heeft, zijn:

- De deskundigen erkend in de fysische controle in dienst van exploitanten of vervoerders;
- de deskundigen van de erkende instellingen voor fysische controle die fysische controletaken uitvoeren voor rekening van de exploitanten of vervoerders.

Er worden nieuwe klassen van deskundigen erkend in de specifieke fysische controle voor de vervoersactiviteiten van gevaarlijke stoffen van klasse 7, T1 en T2, gecreëerd.

Deze klassen T1 en T2 worden gebruikt voor deskundigen actief in de vervoersbedrijven en de organisaties betrokken bij het multimodaal vervoer, waarvan de organisatie van de fysische controle in artikel 23.2 wordt beschreven.

De opleidingsvereisten voorzien in artikel 73.2.4 b) v en vi hebben exclusief betrekking op de erkende deskundigen van klasse T1 en T2. De opleiding met betrekking tot de aspecten 'vervoer op de site' en 'voorbereiding van de colli', die ressorteren onder de fysische controle van de ingedeelde inrichtingen (artikel 23.1), moet worden gedekt door de opleidingsvereisten vermeld in artikel 73.2.4 b) i tot vi.

De vereisten inzake het basisdiploma werden herzien op basis van de onderwijshervorming die resulteerde uit het proces van "Bologna". De masters in de industriële wetenschappen (voordien "industriële ingenieur") worden als gelijkwaardig beschouwd met andere masters in de exacte wetenschappen.

De opleidingsvolumes worden verder gespecificeerd: 12 ECTS in stralingsbescherming.

technologie et sûreté est exigée, ce qui n'était pas (explicitement) le cas du RGPRI antérieur : de 24 ECTS (réacteurs nucléaires) à 50 heures (installations de classe III), 35 heures pour les entreprises agréés pour les transports de matières dangereuses de la classe 7 caractérisées comme fissiles et/ou présentant un risque subsidiaire de corrosivité (classe 8) et 20 heures pour toutes les autres organisations impliquées dans le transport de marchandises dangereuses de la classe 7. Quand les formations sont exprimées en ECTS, cela implique que les formations doivent être dispensées dans un (ou des) établissement(s) d'enseignement supérieur et faire l'objet d'un examen sanctionné par un diplôme/certificat de réussite.

Les nombres d'heures demandées sont des heures de formation effectives (cours ou exercices), ne comprenant pas, comme c'est le cas des ECTS, les heures d'étude personnelle hors établissement d'enseignement.

Des connaissances équivalentes pourront être prises en compte, à l'exception des formations requises pour les experts de classe I. En complément de cette formation préalable, une expérience pratique adéquate dans l'exercice du contrôle physique est également exigée.

L'article 73.3 liste les documents qui sont requis par l'Agence pour une demande d'agrément. Il est à noter, qu'en plus de devoir fournir la preuve que les exigences de formation sont satisfaites, il doit être précisé pour quels appareils/installations/activités l'agrément est demandé. Un document signé par l'employeur attestera que l'agrément est nécessaire à l'expert dans le cadre de ses activités professionnelles de contrôle physique, chez un exploitant, Bel V ou un organisme agréé. L'employeur s'engagera également à prendre à sa charge les formations continues nécessaires aux renouvellements ultérieurs de l'agrément.

Dans un souci de simplification administrative, une combinaison simultanée de demandes d'agrément d'expert en contrôle physique « établissement » et « transport », par exemple d'expert agréé de Classe II et d'expert

Een opleiding in de technologie en veiligheid is vereist, wat niet (uitdrukkelijk) het geval was in het voormalige ARBIS: van 24 ECTS (kernreactoren) naar 50 uur (installaties klasse III), 35 uur voor de erkende ondernemingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7, gekarakteriseerd als splijtstoffen en/of die een bijkomend corrosie-risico inhouden (klasse 8) en 20 uur voor alle andere organisaties betrokken bij het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7. Het feit dat de opleidingen in ECTS worden uitgedrukt, impliceert dat de opleidingen in een instelling voor hoger onderwijs moeten worden gegeven, het voorwerp moeten uitmaken van een examen en afgesloten worden met een diploma/getuigschrift van wetslagen.

Het aantal gevraagde uren betreft effectieve opleidingsuren (cursussen of oefeningen) en houdt geen rekening, zoals het geval is bij ECTS, met de persoonlijke studietijd buiten de onderwijsinstelling. Er kan rekening worden gehouden met gelijkwaardige kennis, met uitzondering van de opleidingen vereist voor de deskundigen van klasse I. Naast deze voorafgaande opleiding, is een gepaste praktische ervaring in de uitoefening van de fysische controle tevens vereist.

Artikel 73.3 geeft een opsomming van de voor het Agentschap vereiste documenten voor een erkenningsaanvraag. Er dient te worden opgemerkt dat er naast het verplicht aantonen dat er aan de opleidingsvereisten werd voldaan, er moet worden vermeld voor welke installaties/handelingen/activiteiten de erkenning wordt gevraagd. In een door de werkgever ondertekend document zal bevestigd worden dat de erkenning vereist is voor de deskundige in het kader van zijn beroepsactiviteiten in de fysische controle bij een exploitant, Bel V of een erkende instelling. De werkgever zal er zich tevens toe verbinden dat hij de vereiste permanente vorming voor de latere verlengingen van de erkenning voor zijn rekening zal nemen.

Met het oog op een administratieve vereenvoudiging mag een erkenningsaanvraag voor erkend deskundige in de fysische controle in verschillende bevoegdheidsdomein, bijvoorbeeld voor een erkend deskundige van klasse II en voor

agréée pour le transport T2 peut être introduite.

Le volume de formation continue   suivre par un expert agréée en vue de la prolongation de son agr  ement, est pr cis     l'article 73.5. Le volume des formations est exprim   en heures (et non en ECTS), puisqu'elles pourront consister en des conférences, séminaires, participation   de groupes de travail spécialisés, etc... qui ne sont pas organisés nécessairement par des établissements d'enseignement supérieur.

La formation continue peut en partie être organisée en interne chez l'exploitant, mais pour maximum 50%.

Le décision d'agr ement sera prise par l'Agence dans un délai de 60 jours, après avoir consulté son conseil scientifique pour les candidatures d'experts de classe I. L'agr ement sera limité dans le temps (3 ans pour un nouvel agr ement, six ans pour une prolongation) et quant   la nature des appareils, activités et installations.

Si un expert agréée en contrôle physique n'exécute pas correctement ses missions, l'Agence pourra, soit lui donner un avertissement, soit suspendre son agr ement. Il est   noter que :

- une suspension d'agr ement ne modifie pas son terme, mais uniquement son exécution ;
- la suspension peut être levée lorsque les causes qui justifiaient la suspension ont disparu.

Ces remarques s'appliquent également en cas de suspension d'agr ement d'un organisme de contrôle physique.

Si la situation le justifie l'Agence pourra, après avoir pris l'avis du conseil scientifique pour les experts de classe I, abroger l'agr ement.

Agr ement des organismes de contrôle physique (RGPRI - art 74)

een erkend deskundige voor transport T2, gelijktijdig worden ingediend.

De omvang van de permanente vorming die door een erkend deskundige met het oog op de verlenging van zijn erkenning moet worden gevolgd, wordt bepaald in artikel 73.5. De omvang van de opleidingen wordt uitgedrukt in uren (en niet in ECTS), vermits ze kunnen bestaan uit conferenties, seminars, deelname aan gespecialiseerde werkgroepen, enz. die niet noodzakelijkerwijze door instellingen voor hoger onderwijs georganiseerd worden.

De permanente vorming mag gedeeltelijk bij de exploitant intern worden georganiseerd, en dit voor een maximum van 50 %.

De beslissing aangaande de erkenning wordt door het Agentschap binnen een termijn van 60 dagen genomen nadat het zijn wetenschappelijke raad heeft geraadpleegd voor de aanvragen van deskundigen klasse I. De erkenning zal beperkt zijn in de tijd (3 jaar voor een nieuwe erkenning, zes jaar voor een verlenging) alsook in de aard van de activiteiten, handelingen en installaties.

Indien een deskundige erkend in de fysische controle zijn opdrachten niet correct uitvoert, kan het Agentschap hem hetzij een waarschuwing geven, hetzij zijn erkenning opschorten. Er dient opgemerkt te worden dat:

- een schorsing van de erkenning niet de termijn schorst, maar enkel de uitvoering ervan;
- de schorsing kan worden opgeheven wanneer de oorzaken die de schorsing rechtvaardigden zijn verdwenen.

Deze opmerkingen zijn ook van toepassing op de schorsing van een instelling voor fysische controle.

Indien de situatie het rechtvaardigt, dan kan het Agentschap, na het advies van de wetenschappelijke raad voor de deskundigen van klasse I te hebben ingewonnen, de erkenning intrekken.

Erkenning van de instellingen voor fysische controle (ARBIS – art 74)

Un organisme agréé de contrôle physique devra avoir comme objet social la réalisation de tâches de contrôle physique pour le compte des exploitants. Ces tâches seront réalisées par des experts agréés employés par l'organisme. La formation requise pour le maintien de l'agrément de ses experts sera prise en charge par l'organisme (74.2.2 3°).

En tant que prestataire de services pour le compte des exploitants, couvrant une assez large variété d'installations ou d'activités de transport de marchandises dangereuses de la classe 7, il sera demandé que l'organisme de contrôle physique dispose d'un système de gestion intégré, suivant une norme reconnue, par exemple la norme de l'AIEA (Agence Internationale de l'Energie Atomique) GS-R-3 (ou sa nouvelle édition), dans le but d'assurer la qualité des services que l'organisme agréé proposera à ses clients. Ce système de gestion intégré décrira notamment les processus liées à la réalisation de tâches de contrôle physique, telles que décrites aux articles 23.1.5 b) et 23.2.6 b), chez les exploitants ou les organisations impliquées dans le transport de marchandises dangereuses de la classe 7.

Diverses dispositions préviendront les potentiels conflits d'intérêts, pour le dirigeant technique et les experts ainsi qu'au niveau des activités de l'organisme (vente et promotion de biens et services desquels ils sont en charge du contrôle physique chez les exploitants) (74.4)

Il n'est plus demandé que l'organisme agréé soit constitué en ASBL, qui est une exigence héritée de raisons appartenant au passé. De plus, les organismes agréés n'agissent plus en délégation de l'autorité publique et la constitution en ASBL ou non n'est pas liée à la qualité des prestations qui peuvent être fournies aux exploitants. Le contrôle du respect des exigences liées au statut des organismes agréés ne relève pas non plus des compétences

Het maatschappelijk doel van een erkende instelling voor fysische controle dient te bestaan in de uitvoering van fysische controletaken voor rekening van de exploitanten. Deze taken worden uitgevoerd door deskundigen erkend in de fysische controle in dienst van de instelling. De vereiste opleiding voor het behoud van de erkenning van zijn deskundigen zal door de instelling op zich worden genomen (74.2.2. 3°).

Als dienstverlener voor rekening van de exploitanten, met een voldoende ruime variëteit aan installaties, handelingen en/of activiteiten inzake het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7, zal er worden gevraagd dat de instelling voor fysische controle over een geïntegreerd managementsysteem beschikt, volgens een erkende norm, bijvoorbeeld de norm van het IAEA (Internationale Organisatie voor Atoomenergie) GS-R-3 (of de nieuwe uitgave ervan) met als doel de kwaliteit van de diensten die de erkende instelling aan zijn klanten aanbiedt, te garanderen. In dit geïntegreerd managementsysteem zal er in het bijzonder een beschrijving worden gegeven van de processen die verband houden met de uitvoering van de fysische controletaken, zoals beschreven in de artikels 23.1.5 b) en 23.2.6 b), bij de exploitant of de organisaties die betrokken zijn bij het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7.

Diverse bepalingen dienen om paal en perk te stellen aan mogelijke belangenconflicten voor de technische leidinggevende en de deskundigen evenals op het niveau van de activiteiten van de instelling (verkoop en promotie van goederen en diensten waarvoor ze voor de fysische controle bij de exploitanten verantwoordelijk zijn) (74.4).

Er wordt niet langer gevraagd dat de erkende instelling als VZW zou worden opgericht, wat een eis van het verleden is. Bovendien handelen de erkende instellingen niet meer in delegatie van de publieke overheid en de oprichting als VZW of niet heeft geen invloed op de kwaliteit van de prestaties die aan de exploitanten geleverd worden. De controle van het naleven van de vereisten eigen aan het statuut van de erkende instellingen valt tevens niet onder het

de l'AFCN. Cependant, les experts et le personnel employés par l'organisme agréé (et par extension le département/service de l'organisme agréé où les experts sont employés) devront être indépendants des exploitants.

La demande d'agrément reprend les renseignements administratifs et organisationnels, ainsi que l'inventaire des ressources matérielles et humaines (qui devront être suffisantes pour le bon exercice de ses missions) dont disposent l'organisme.

Un élément important de la procédure d'agrément est la demande d'avis au Conseil Scientifique des rayonnements ionisants. L'agrément sera limité territorialement, dans le temps et à certaines installations/pratiques, appareils, sources, activités de transports, Dans son choix d'accorder l'agrément, l'Agence s'assurera que l'organisme agréé aura à disposition un volume d'activités suffisant afin de garantir la qualité de ses prestations, de sa dotation en équipements et le développement de son expérience et de son expertise. (74.2.3).

Dans le but de permettre à de nouveaux organismes agréés de s'établir, il y aura la possibilité pour ceux-ci de développer et d'opérationnaliser leur système de gestion intégré pendant le premier agrément; de même qu'ils ne devront pas immédiatement disposer de l'entièreté des moyens humains et matériels envisagés, mais ils pourront assurer leur dotation en moyens au fur et à mesure du développement de leurs activités. L'Agence effectuera la vérification de l'adéquation des moyens en place par rapport aux activités de l'organisme.

L'organisme agréé souscrit un contrat d'assurance en responsabilité civile. (74.4)

Bien que ne faisant plus partie du régulateur, une collaboration privilégiée est mise en place entre l'organisme agréé et l'Agence (art. 74.4 et 74.5) :

bevoegdheidsgebied van het FANC. De deskundigen en het personeel in dienst van de erkende instelling (en bij uitbreiding het departement/de dienst van de erkende instelling waarin de deskundigen tewerkgesteld zijn) moeten evenwel onafhankelijk zijn van de exploitanten.

De erkenningsaanvraag bevat de administratieve en organisatorische inlichtingen, evenals de inventaris van de materiële en menselijke middelen (die voor de goede uitoefening van de taken moeten volstaan) waarover de instelling beschikt.

Een belangrijk element van de erkenningsprocedure is het adviesverzoek aan de Wetenschappelijke Raad voor Ioniserende Stralingen. De erkenning zal territoriaal en in de tijd beperkt zijn, alsook tot bepaalde installaties/handelingen, vervoersactiviteiten,... Bij zijn keuze omtrent de toekenning van de erkenning dient het Agentschap zich ervan te vergewissen dat de erkende instelling een voldoende aantal activiteiten heeft om de kwaliteit van zijn prestaties, zijn apparatuur en de ontwikkeling van zijn ervaring en expertise (74.2.3) te kunnen garanderen.

Om nieuwe erkende instellingen de kans te bieden zich te vestigen, zullen ze tijdens de eerste erkenning de mogelijkheid hebben om hun geïntegreerd beheersysteem te ontwikkelen en te operationaliseren; ook zullen ze niet onmiddellijk over alle beoogde menselijke en materiële middelen moeten beschikken, maar kunnen ze geleidelijk aan in deze middelen voorzien, naarmate hun activiteiten zich verder ontwikkelen. Het Agentschap zal erop toezien dat de beschikbare middelen afgestemd zijn op de activiteiten van de instelling.

De erkende instelling dient een verzekeringscontract burgerlijke aansprakelijkheid te onderschrijven (74.4).

Hoewel deze geen deel meer uitmaakt van de regulator, werd er een geprivilegieerde samenwerking opgezet tussen de erkende instelling en het Agentschap (art. 74.4 en 74.5):

- L'organisme applique un règlement technique de l'Agence qui précise notamment:
 - o les modalités de déclaration à l'Agence d'événements significatifs ;
 - o les processus des systèmes de gestion que l'Agence juge appropriés pour les organismes agréés. En effet, ceux-ci sont basés sur des normes susceptibles de changer assez fréquemment, et ceci permet également une meilleure application de l'approche graduée ;
 - o les modèles des rapports périodiques que l'organisme agréé dressera à destination de l'Agence, afin, par exemple, que l'Agence soit informée des activités de l'organisme, et/ou de l'état de la radioprotection dans les différents secteurs;
 - o
 - L'organisme de contrôle physique définit et respecte des règles de déontologie afin d'éviter notamment tout conflit d'intérêt lorsqu'il a des liens directs ou indirects avec des organisations ou entités qui exercent des activités commerciales.
 - L'organisme agréé s'engage à respecter la confidentialité des informations auxquelles ses activités de contrôle physique lui donnent accès.
 - L'organisme agréé s'engage à mettre sur pied un rôle de garde, disponible pour intervention en cas d'incident/accident chez les exploitants ou en cours de transport.
 - L'organisme agréé transmet à l'agence l'inventaire physique (matières radioactives et appareils émettant des rayonnements ionisants) des exploitants chez qui il exerce des missions de contrôle physique.
 - L'organisme s'engage à ne pas exercer d'activités contraires à la
- De instelling past een technisch reglement van het Agentschap toe dat onder andere het volgende bepaalt:
 - o de modaliteiten voor de aangifte van significante gebeurtenissen aan het Agentschap;
 - o de processen van de beheerssystemen die het Agentschap gepast vindt voor de erkende instellingen. Deze zijn immers gebaseerd op normen die vrij vaak kunnen wijzigen en dit laat eveneens een betere toepassing van de trapsgewijze aanpak toe;
 - o de modellen voor de periodieke verslagen die de erkende instelling voor het Agentschap zal opstellen, zodat het Agentschap bijvoorbeeld op de hoogte zou zijn van de activiteiten van de instelling en/of van de toestand van de stralingsbescherming in de verschillende sectoren;
 - o ...
 - De instelling voor fysieke controle bepaalt en respecteert de deontologische regels om met name elk belangenconflict te vermijden wanneer ze rechtstreekse of onrechtstreekse banden heeft met instellingen of entiteiten die commerciële activiteiten uitoefenen. De erkende instelling verbindt er zich toe de vertrouwelijkheid na te leven ten aanzien van de informatie waartoe ze door haar activiteiten inzake fysieke controle toegang heeft.
 - De erkende instelling verbindt er zich toe om een wachttol in te stellen die beschikbaar is om in geval van incidenten/ongevallen bij exploitanten of tijdens het vervoer te interveniëren.
 - De erkende instelling maakt aan het Agentschap de fysieke inventaris over (radioactieve stoffen en toestellen die ioniserende straling uitzenden) van de exploitanten bij wie ze opdrachten inzake fysieke controle uitvoert.
 - De instelling verbindt er zich toe om geen activiteiten uit te voeren die ingaan tegen

réglementation en matière de rayonnements ionisants, et à respecter les règlements techniques de l'Agence

de regelgeving inzake ioniserende straling en om de technische reglementen van het Agentschap na te leven.

Certaines demandes sont faites quant au fonctionnement de l'organisme :

- Pour chaque tâche, mission ou visite effectuée, il est demandé de la documenter dans un rapport, que l'exploitant ou le chef d'entreprise conservera dans son registre de contrôle physique, visé aux articles 23.1.6 et 23.2.7.
- Il est demandé à l'organisme agréé de limiter l'appel à la sous-traitance et si c'est le cas, d'en informer l'Agence et l'exploitant ou le chef d'entreprise concerné.
- L'organisme agréé communique à l'Agence toute modification de ses statuts, de ses organes statutaires et de son dirigeant technique,
- ainsi que toute modification des effectifs (experts agréés) et toute modification organisationnelle et/ou technique significative.

Bepaalde eisen worden gesteld met betrekking tot de werking van de instelling:

- Voor elke uitgevoerde taak, opdracht of bezoek wordt er gevraagd om dit te documenteren in een verslag dat de exploitant, of het ondernemingshoofd zal bewaren in zijn register voor fysieke controle, vermeld in de artikels 23.1.6 en 23.2.7.
- Er wordt aan de erkende instelling gevraagd om het beroep op onderaannemers te beperken en indien dit zo is, om er het Agentschap en de exploitant, of het betrokken ondernemingshoofd van op de hoogte te brengen.
- De erkende instelling deelt aan het Agentschap elke wijziging van haar statuten, statutaire organen en technisch leidinggevende mee,
- alsook elke wijziging in de personeelsbezetting (erkende deskundigen) en elke significante organisatorische en/of technische wijziging.

Les exigences adressées aux organismes agréés ne sont pas significativement différentes de celles qui seront demandées aux exploitants organisant leur service de contrôle physique avec un expert interne et/ou aux services de contrôle physique communs.

L'Agence est chargée de la surveillance du bon fonctionnement des organismes agréés et elle vérifie que ceux-ci respectent leurs conditions d'agrément. A cette fin, les organismes agréés lui assureront libre accès à leurs locaux et aux informations nécessaires, lorsque celle-ci effectuera une enquête, inspection ou audit en relation.

Si l'Agence constate des manquements, y compris en cas d'inactivité prolongée de l'organisme, elle pourra soit lui donner un avertissement, soit suspendre son agrément. Si la situation le justifie elle pourra abroger

De vragen die aan de erkende instellingen worden gericht, verschillen niet significant van deze die aan de exploitanten worden gesteld die hun dienst voor fysieke controle met een interne deskundige organiseren en /of aan de gemeenschappelijke diensten voor fysieke controle.

Het Agentschap is belast met het toezicht op de goede werking van de erkende instellingen en het gaat na of ze hun erkenningsvoorwaarden naleven. Hiertoe verlenen de erkende instellingen het Agentschap vrije toegang tot hun lokalen en verstrekken ze de vereiste informatie wanneer het een onderzoek, inspectie of audit in dit verband uitvoert.

Indien het Agentschap tekortkomingen vaststelt, inclusief in geval van langdurige inactiviteit van de instelling, dan kan het hieraan hetzij een waarschuwing geven, hetzij de erkenning ervan opschorten. Indien de situatie het rechtvaardigt,

l'agrément de l'organisme (après avoir pris l'avis du Conseil Scientifique).

Dispositions diverses

Finalement, divers articles réajustent les rôles des experts agréés, des organismes agréés et de l'Agence suivant le nouveau concept de contrôle et mettent la terminologie en adéquation.

Il s'agit des articles du RGPRI n° 2, 20.3.2, 5.1, 5.7.1, 5.7.3, 6.9, 20.1.6, 51.6.5, 54.7.2, 67.1, 67.2, 68.3 et 72ter

Missions de Bel V

L'article 14ter de la Loi de 1994 amendée par la Loi du 7 mai 2017, introduit la possibilité pour l'Agence de confier des missions de surveillance à une entité spécialement créée par elle.

Par cet article, le Roi est chargé de déterminer :

- Les missions susceptibles d'être déléguées à l'entité
- Les modalités de la surveillance de l'Agence sur l'entité
- Les modalités de financement de l'entité.

« Bel V » est définie comme étant l'entité créée par l'Agence en application de cet article (voir ci-dessus).

Afin de mettre en œuvre ces dispositions de la loi, un nouvel article (38) spécifique à Bel V est introduit dans le Règlement général :

- i. Un premier sous-article (38.1) spécifie les missions de surveillance pouvant être exclusivement déléguées à Bel V, à savoir *l'exécution d'un plan annuel de contrôles et d'évaluations de sûreté*. Ce plan comprend notamment des visites (contrôles) régulières effectuées dans les installations de Classe I et de Classe IIA (avec les évaluations de sûreté

dan kan het de erkenning van de instelling intrekken (na kennis te hebben genomen van het advies van de wetenschappelijke raad).

Diverse bepalingen

Tot slot werden de rollen van de erkend deskundige, van de erkende instellingen en van het Agentschap door diverse artikels, overeenkomstig het nieuw controleconcept, herzien en werd de terminologie hieraan aangepast.

Het betreft hier de artikels nr. 2, 20.3.2, 5.1, 5.7.1, 5.7.3, 6.9, 20.1.6, 51.6.5, 54.7.2, 67.1, 67.2, 68.3 en 72ter van het ARBIS.

Opdrachten van Bel V

Artikel 14ter van de wet van 15 april 1994, gewijzigd door de wet van 7 mei 2017, voorziet in de mogelijkheid voor het Agentschap om toezichttaken op te dragen aan een speciaal door hem opgerichte entiteit.

Volgens dit artikel bepaalt de Koning:

- de taken die aan de entiteit gedelegeerd kunnen worden;
- de wijze waarop het Agentschap toezicht uitoefent op de entiteit;
- de wijze waarop de entiteit wordt gefinancierd.

Bel V wordt gedefinieerd als de entiteit die door het Agentschap opgericht werd overeenkomstig dit artikel (zie hoger).

Om deze bepalingen ten uitvoer te leggen, een nieuw artikel 38 dat specifiek handelt over Bel V is toegevoegd in het Algemeen Reglement:

- i. Een eerste subartikel (38.1) geeft nauwkeurig aan welke toezichtstaken in alleenrecht aan Bel V kunnen worden opgedragen, te weten de *uitvoering van een jaarlijks plan van controles en veiligheidsevaluaties*. Dit plan omvat regelmatige bezoeken (controles) die worden uitgevoerd in installaties van klasse I en klasse IIA (met de daarmee samenhangende veiligheidsbeoordelingen).

associées)

Bel V peut être chargé d'approuver certaines décisions des services de contrôle physique (après évaluation de la sûreté de celles-ci) suivant les articles 23.1.2.2 et 23.1.3.4 du Règlement général modifié, notamment celles liées à des modifications non importantes.

Bel V peut être chargé d'exécuter des évaluations de sûreté des demandes d'autorisation et des réceptions des installations de classe I et IIA, dans le cadre des articles 6.2, 7.3.2, 6.9 et 15/1 du Règlement général modifié .

Finalement, le plan comprend les évaluations de sûreté liées à des dispositions réglementaires de l'arrêté royal du 30 novembre 2011 *portant prescriptions de sûreté des installations nucléaires*, par exemple les révisions décennales.

Les missions que l'Agence délègue effectivement sont fixées par une décision de son Conseil d'Administration.

Le plan annuel est fixé par l'Agence. Ce plan, ainsi que le devis associé, est communiqué préalablement à l'exploitant concerné.

- ii. Un deuxième sous-article (38.2) spécifie certaines dispositions relatives à l'exécution par Bel V de ses missions. Ces dispositions sont similaires à celles qui étaient établies pour les organismes agréés lorsque ceux-ci effectuaient des contrôles réglementaires en délégation de l'Agence. De plus, le directeur de Bel V doit être un expert agréé en contrôle physique de classe I, dont l'agrément couvre les installations/pratiques contrôlées par Bel V. Cette disposition garantit la compétence technique du directeur de Bel V. Si un nouveau directeur désigné n'est pas déjà un expert agréé pour ces

Bel V kan belast worden met de goedkeuring van bepaalde beslissingen van de diensten voor fysieke controle goed (na die onderworpen te hebben aan een veiligheidsbeoordeling) overeenkomstig artikelen 23.1.2.2 en 23.1.3.4 van het gewijzigde Algemeen Reglement, met name wat niet-belangrijke wijzigingen betreft

Bel V kan belast worden met de veiligheidsbeoordelingen van de vergunnings- en opleveringsaanvragen voor installaties van klasse I en IIA, in het kader van artikelen 6.2, 7.3.2, 6.9 en 15/1 van het gewijzigde Algemeen Reglement

Tenslotte omvat het plan veiligheidsbeoordelingen met betrekking tot de reglementaire bepalingen van het koninklijk besluit van 30 november 2011 *houdende veiligheidsvoorschriften voor kerninstallaties*, bijvoorbeeld een tienjarige herziening.

De taken die het Agentschap effectief delegeert zijn vastgelegd in een beslissing van zijn Raad van Bestuur.

Dit jaarlijkse plan is vastgelegd door het Agentschap. Dit plan, evenals de bijhorende kostenraming, wordt voorafgaand overgemaakt aan de betrokken exploitant.

- ii. In een tweede subartikel (38.2) wordt nauwkeurig aangegeven hoe Bel V haar taken uitvoert. Deze bepalingen zijn vergelijkbaar met hetgeen was vastgesteld voor erkende instellingen die in opdracht van het Agentschap reglementaire controles uitvoerden. Bovendien moet de directeur van Bel V een deskundige erkend in de fysieke controle van klasse I zijn, wiens erkenning geldt voor de door Bel V gecontroleerde installaties/handelingen. Met deze bepaling wordt de technische bekwaamheid van de directeur van Bel V gewaarborgd. Wanneer de nieuw aangewezen directeur nog geen erkende deskundige voor deze installaties is, dan

installations, il dispose d'un délai d'un an pour obtenir cet agrément.

- iii. Le troisième sous-article (38.3) explicite certaines missions de surveillance que l'Agence exerce sur Bel V. Outre la surveillance stratégique exercée au niveau du conseil d'administration et dont les modalités sont explicitées dans la Loi de 1994 (telle que modifiée) et dans les statuts de Bel V, un contrat de gestion est établi entre l'Agence et Bel V. Il est demandé que Bel V dispose d'un système de gestion intégré fondé sur des normes nationales ou internationales reconnue. Le type de normes visées est le guide de sûreté « GSR part 2 » de l'AIEA et ses documents d'application. D'autre part l'Agence reçoit la possibilité d'effectuer des inspections/audits de Bel V afin de contrôler la bonne réalisation des fonctions de surveillance qui lui ont été déléguées.
- iv. Le quatrième sous-article (38.4) fixe les tarifs horaires que Bel V peut facturer aux exploitants pour lesquels il effectue missions de surveillance en délégation de l'Agence. Bel V ayant un monopole pour les missions de service public qui lui sont confiées par l'Agence, il a été jugé opportun de fixer les tarifs horaires que Bel V peut demander aux exploitants, de la même manière que les taxes et redevance dues à l'Agence sont fixées dans la Loi d'avril 1994 et par arrêtés royaux. Le mécanisme d'indexation de ces tarifs est également similaire à celui du secteur public, à savoir basé sur l'indice santé. Ces tarifs sont également d'application pour des prestations ponctuelles (études spécialisées) que Bel V ferait effectuer par des sous-traitants qui seraient refacturées aux exploitants.

beschikt hij over de termijn van één jaar om deze erkenning te verkrijgen.

- iii. Het derde subartikel (38.3) verduidelijkt bepaalde toezichttaken die het Agentschap uitoefent op Bel V. Naast het strategische toezicht op het niveau van de raad van bestuur, waarvan de nadere regels zijn vastgesteld in de wet van 15 april 1994 (zoals gewijzigd) en in de statuten van Bel V, wordt een beheersovereenkomst opgesteld tussen het Agentschap en Bel V. Er wordt gevraagd dat Bel V over een geïntegreerd beheersysteem zou beschikken dat op nationaal of internationaal erkende normen gebaseerd is. Het type norm dat hier bedoeld wordt, is de veiligheidsrichtsnoer "GSR part 2" van de IAEA en de uitvoeringsdocumenten. Anderzijds krijgt het Agentschap de mogelijkheid om inspecties/audits uit te voeren bij Bel V met het doel na te gaan of de aan haar opgedragen toezichttaken naar behoren worden uitgevoerd.
- iv. In het vierde subartikel (38.4) worden de uurtarieven vastgesteld die Bel V in rekening kan brengen aan de exploitanten voor wie zij in opdracht van het Agentschap toezichttaken uitvoert. Bel V geniet een alleenrecht wat betreft de haar door het Agentschap opgedragen taken van openbare dienstverlening. Daarom werd het passend geacht vast te stellen welke uurtarieven Bel V in rekening kan brengen aan de exploitanten, net zoals de aan het Agentschap verschuldigde heffingen en vergoedingen worden vastgesteld in de wet van 15 april 1994 en bij koninklijk besluit. Ook het indexeringsmechanisme van deze tarieven is vergelijkbaar met dat van de overheidssector en is met andere woorden gebaseerd op de gezondheidsindex. Deze tarieven tevens van toepassing zijn voor ad hoc prestaties (gespecialiseerde studies) die Bel V zou kunnen laten uitvoeren door onderaannemers die aan de exploitanten kunnen worden

doorgefactureerd.

Ces tarifs sont basés sur l'équilibre financier actuel (2017) de Bel V dans le contexte nucléaire actuel. Il est à mentionner que si des circonstances (changement du contexte nucléaire) externes devaient mettre en péril la viabilité financière de Bel V qui ne serait dès lors plus en mesure d'effectuer les missions que l'Agence lui a confiées, ces montants pourraient être revus par un arrêté royal modificatif. En effet, l'expertise à maintenir dans les différents domaines techniques (neutronique, systèmes électriques, protection incendie, études d'accidents, ...) – qui constitue des coûts fixes – est indépendante, par exemple, du nombre de centrales en activité.

3. Entrée en vigueur et mesures transitoires

L'entrée en vigueur des mesures relatives au contrôle physique (art 23 et 30.4) est postposée afin de permettre aux exploitants et chefs d'entreprises de s'organiser en conséquence (RGPRI 81.3 et 81.8). Suivant une approche graduée, les nouvelles dispositions s'appliquent :

- Après un an pour les établissements de la classe I et IIA
- Après deux ans pour les autres établissements
- Après dix-huit mois pour les entreprises ou organisations impliquées dans le transport des marchandises dangereuses de la classe 7

Les exploitants ayant déjà organisé des services communs suivant l'article 23.1.1 devront avoir l'approbation de l'Agence pour le 1er juillet 2018.

Les dispositions de l'article 38.1 relatives à l'élaboration du plan de contrôles et d'évaluations de sûreté (art. 38.1) à réaliser par Bel V entrent en vigueur le 1er décembre qui suit la publication de l'arrêté, en vue de son exécution l'année civile suivante.

Les agréments des experts agréés en contrôle

Voor deze tarieven werd uitgegaan van het huidige financieel evenwicht (2017) van Bel V in de actuele nucleaire context. Op te merken valt dat deze bedragen herzien kunnen worden bij een koninklijk besluit tot wijziging indien de financiële levensvatbaarheid van Bel V in gevaar wordt gebracht als gevolg van externe omstandigheden (verandering van nucleaire context) en zij daardoor niet langer de haar door het Agentschap opgedragen taken kan vervullen. De deskundigheid die men op verschillende technische gebieden (neutronen, elektrische systemen, brandbeveiliging, ongevallenstudies enz.) moet handhaven, geeft inderdaad aanleiding tot vaste kosten en staat bijvoorbeeld los van het aantal actieve kerncentrales.

3. Inwerkingtreding en overgangsmatregelen

De inwerkingtreding van de maatregelen met betrekking tot de fysische controle (art 23 en 30.4) wordt uitgesteld om de exploitanten en de ondernemingshoofden de mogelijkheid te bieden zich in die zin te organiseren (ARBIS 81.3 en 81.8). Volgens een trapsgewijze aanpak, gelden de nieuwe bepalingen:

- Na een jaar voor de inrichtingen van klasse I en IIA;
- Na twee jaar voor de andere inrichtingen;
- Na achttien maanden voor de ondernemingen of organisaties betrokken bij het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7.

De exploitanten die reeds gemeenschappelijke diensten hebben georganiseerd volgens artikel 23.1.1, moeten de goedkeuring van het Agentschap tegen 1 juli 2018 hebben verkregen.

De bepalingen van artikel 38.1 betreffende de opmaak van het plan van controles et veiligheidsevaluaties (art. 38.1) uit te voeren door Bel V treden in werking de 1e december die volgt op de publicatie van het besluit met het oog op zijn uitvoering het volgende kalenderjaar.

De erkenningen van de deskundigen erkend in de

physique restent valides jusqu'à l'échéance de leur agrément actuel. Les experts déjà agréés qui solliciteront un renouvellement de leur agrément sont exonérés des nouvelles exigences de formation initiale. Pour l'obtention du renouvellement de leur agrément, ils devront néanmoins justifier d'une formation continue telle que prévue suivant les nouvelles dispositions.

Les nouveaux experts qui demanderaient un premier agrément mais qui auraient suivi les formations requises avant l'entrée en application des ECTS dans le système d'éducation pourraient faire valoir des diplômes équivalents auprès du Conseil Scientifique.

Il n'y a pas de mesure transitoire explicite pour experts agréés en contrôle physique actifs dans les entreprises ou organisations impliquées dans le transport marchandises dangereuses de la classe 7. Cependant, à la date d'entrée en vigueur des dispositions de l'article 23.2, ces experts devront être titulaires d'un agrément de classe T1 ou T2 si ils souhaitent poursuivre leur activité.

fysische controle blijven geldig tot de datum waarop hun huidige erkenning verstrijkt. De reeds erkende deskundigen die een vernieuwing van hun erkenning vragen, worden vrijgesteld van de eisen inzake de initiële opleiding. Voor een vernieuwing van hun erkenning moeten ze evenwel kunnen aantonen dat ze een permanente opleiding volgen, zoals voorzien volgens de nieuwe bepalingen.

De nieuwe deskundigen die een eerste erkenning zouden aanvragen, maar de vereiste opleiding zouden gevolgd hebben voor de inwerkingtreding van de ECTS in het onderwijssysteem gelijkwaardige diploma's bij de Wetenschappelijke Raad geldend kunnen maken.

Er zijn geen expliciete overgangsmaatregelen voor de deskundigen erkend in de fysische controle die actief zijn in de bedrijven of organisaties betrokken bij het vervoer van gevaarlijke stoffen van klasse 7. Op de datum van de inwerkingtreding van de bepalingen van artikel 23.2 zouden deze deskundigen evenwel titularis moeten zijn van een erkenning van klasse T1 of T2 indien ze hun activiteit willen verderzetten.
